

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra obecné lingvistiky

**Identifikace sporného autorství ve
forenzní lingvistice**
Magisterská diplomová práce

Autor: Bc. Battseren Baterdene
Vedoucí práce: Mgr. Dan Faltýnek, Ph.D.

Olomouc
2019

Poděkování

Děkuji celé mojí rodině a všem přátelům, kteří mě psychicky podporovali po celou dobu mého „krásného“ studijního života.

Děkuji svému vedoucímu a všem, kteří se podíleli na mé práci.

Děkuji Červenému trpaslíkovi, který mě jediný držel při životě v období nejtemnější.

A ze všeho nejvíc děkuji své nejmilejší osobě na světě.

Maminko, děkuji.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci „Identifikace sporného autorství ve forenzní lingvistice“ vypracoval samostatně a uvedl jsem veškerou použitou literaturu a veškeré použité zdroje.

V Olomouci

dne 11.12.2019

Podpis

Abstrakt

Název práce: Identifikace sporného autorství ve forenzní lingvistice

Autor práce: Bc. Battseren Baterdene

Vedoucí práce: Mgr. Dan Faltýnek, Ph.D.

Počet stran a znaků: 84 stran, 131 931 znaků

Počet příloh: 1

Abstrakt: Tato magisterská diplomová práce je zaměřena na identifikaci sporného textu prostřednictvím fiktivního případu. Na základě analýzy textů a její následné komparace s textem srovnávacím, zjistíme charakteristické rysy obou autorů. Dále se pak snažíme určit, zda se jedná o jednoho a toho samého autora jak textu srovnávacího, tak i textu sporného. K analýze využijeme poznatků z oblasti forenzní lingvistiky, která klade důraz na text z jednotlivých jazykových rovin. Při identifikaci textu se zaměříme na takové charakteristické rysy, které jsou relativně stabilní, podvědomé a zautomatizované. Cílem práce je potvrdit či zamítnout hypotézu, že autorem sporného textu je jiná osoba než autor u textu srovnávacího. V rámci samotné analýzy využijeme metody kvalitativní a kvantitativní. Zaměříme se především na takové jazykové výrazy, které se v oblasti určování autorství nejčastěji řeší a které nám také byly doporučeny přední představitelkou v oboru jazyková expertiza. Jedná se o výskyt a způsob užití interpunkčních znamének, rozvitost vět a jejich struktura, zastoupení synonymních prostředků, slovních druhů, větná stavba, grafické uspořádání atd. Výsledné hodnoty jsou poté klasifikovány podle stupně pravděpodobnosti využívané v jazykové expertize psaných textů.

Klíčová slova: Forenzní lingvistika, identifikace autora, srovnávací text, sporný text, autorství, kategorický závěr.

Abstract

Title: Identification of disputed authorship in forensic linguistics

Author: Bc. Battseren Baterdene

Supervisor: Mgr. Dan Faltýnek Ph.D.

Number of pages and characters: 84 pages, 131 931 characters

Number of appendices: 1

Abstract: The master's thesis focuses on identification of disputed text through a fictional case. Based on the analysis of the texts and comparison with the comparative text, we will find out characteristic features of both authors. The aim of the thesis is to determine if the author of disputed text is also the author of comparative text. We will use the knowledge of forensic linguistics which determines text from different linguistic levels. When identifying the text, we will focus on the characteristic features that are relatively stable, subconscious and automated. The aim of the thesis is to confirm or reject the hypothesis that the author of the disputed text is not the same person than the author of the comparative text. Within the analysis itself, we will use qualitative and quantitative methods. We will focus mainly focus on language expressions that are most often solved in the field of determining authorship and which have also been recommended by a leading representative in the field of language expertise. These are the occurrence and the way of using punctuation marks, sentence composition, representation of synonyms, parts of written speech, graphic layout, etc. The results will be classified according to the degree of probability used in language expertise of written texts.

Keywords: Forensic linguistics, identification of the author, comparative text, disputed text, authorship, categorical conclusion.

Úvod.....	6
1 Aplikovaná lingvistika.....	7
2 Forenzní lingvistika.....	9
2.1 Příklad Evans.....	9
2.2 Historie forenzní lingvistiky.....	10
2.3 Pole působnosti forenzní lingvistiky.....	11
2.3.1 Forenzní fonetika.....	11
2.3.2 Stylistika a otázky autorství.....	13
2.3.3 Psycholingvistika.....	14
2.3.4 Forenzní sémiotika.....	15
2.3.5 Literární forenzika.....	15
2.3.6 Forenzní sémantika, pragmatika a diskurzivní analýza.....	16
2.3.7 Počítačová forenzika.....	17
2.4 Forenzní lingvistika v České republice.....	18
2.5 Texty k forenzní analýze.....	18
2.5.1 Texty vhodné k forenzní analýze.....	19
2.5.2 Texty nevhodné k forenzní analýze.....	19
2.5.3 Text sporný a srovnávací.....	19
3 Jazykový styl.....	21
3.1 Stylotvorné faktory.....	21
4 Individuální identifikace autora.....	23
4.1 Znak ve forenzní lingvistice.....	23
4.2 Kategorický závěr.....	24
5 Jazykový rozbor v jednotlivých rovinách.....	25
5.1 Syntaktická rovina.....	25
5.2 Morfologická rovina.....	26
5.3 Lexikální rovina.....	27
5.3.1 Synonymní řady.....	27
5.4 Grafická a formální rovina.....	27
6 Cíl práce.....	28
7 Metody práce.....	29
8 Vlastnosti textu.....	30
8.1 Fiktivní případ.....	30
8.2 Postup práce.....	30
8.3 Charakteristika textu.....	31
9 Rovina syntaktická.....	33

9.1	Větná skladba	33
9.1.1	Srovnávací text	33
9.1.2	Sporný text.....	36
9.1.3	Komparace textů.....	37
9.2	Rozvitost vět.....	41
9.2.1	Komparace textů.....	44
9.3	Pozice substantiv	46
9.4	Přímá řeč a uvozovací věta.....	48
9.4.1	Chybovost v interpunkci ve srovnávacím textu.....	48
9.4.2	Chybovost v interpunkci ve sporném textu	50
9.4.3	Majuskule a minuskule.....	51
9.4.4	Komparace textů.....	51
10	Rovina Morfologická.....	53
10.1	Slovo a jeho délka	53
10.1.1	Komparace textů.....	54
11	Rovina Lexikální	55
11.1	Adverbia	55
11.2	Adjektiva	58
11.3	Cizí slova.....	60
11.4	Komparace textů.....	61
12	Grafická a formální rovina	63
12.1	Komparace textů.....	64
13	Pravopisná rovina	65
14	Interpretace výsledků.....	68
14.1	Syntaktická rovina.....	68
14.2	Morfologická rovina.....	73
14.3	Lexikální rovina.....	73
14.4	Grafická a formální rovina	75
14.5	Pravopisná rovina.....	75
15	Závěr.....	79
16	Literatura a zdroje.....	80

Úvod

Tato magisterská diplomová práce se zabývá identifikací autora sporného materiálu na základě analýzy textů v jednotlivých jazykových rovinách. Po získání požadovaných výsledků je pak můžeme srovnat s hodnotami textů srovnávacího, které nám poslouží k identifikaci autora s cílem potvrdit či vyvrátit hypotézu o totožnosti autora.

Důvodů, proč jsem si vybral uvedené téma, je několik. Již od malička jsem fanoušek detektivních příběhů, ve kterých se hlavní protagonisty prezentují výjimečnou schopností vyšetřování. V současnosti žijeme v éře televizorů a výpočetní techniky, které nás každým dnem obohacují o nové informace, a právě prostřednictvím televizních pořadů jsem se poprvé setkal s pojmem forenzní lingvistika. Toto poměrně mladé odvětví mě natolik fascinovalo, že jsem se rozhodl podrobněji zaměřit na tuto oblast.

Stanovíme-li si hypotézu, že autorem sporného textu je autor odlišný než u textu srovnávacího, naším cílem je dopátrat se takových výsledků, pomocí kterých můžeme tuto hypotézu potvrdit či vyvrátit. K tomu využijeme hodnotící škálu, která se používá v podobné forenzně lingvisticky zaměřené oblasti – písmonalectví.

Přestože se jedná o poměrně mladý obor, v České republice nikterak rozšířený, věřím, že každému, kdo se chce zabývat forenzní lingvistikou, může tato práce posloužit jako prvotní zdroj informace, a že každému může toto téma rozšířit obzory a přinést nové poznatky k uvedené problematice.

Chtěl bych také hned na začátku své diplomové práce zdůraznit, že na základě doporučení a konzultace s přední představitelkou v ČR v oboru jazyková expertíza, se věnuji jen určitým jazykovým oblastem, které jsou pro forenzní lingvistiku stěžejní.

1 Aplikovaná lingvistika

Již od svého vzniku byla lingvistika v předvědeckém období pěstována jako disciplína aplikovaná, která se zaměřovala na praktické jazykové problémy a jeho užívání, a to v podobě různých mluvnic, slovníků a dalších prací vztahených k jazyku. Ovšem jako samostatný lingvistický obor se konstitovala až poměrně později, kdy se její vznik datuje k období druhé světové války a bezprostředně po ní, a to především ve Spojených státech amerických. Potřeba jazykové gramotnosti vojáků a dalšího personálu vysílané do různých jazykových oblastí představovala důležitou roli v procesu osvojování (cizího) jazyka. Právě rok 1941 představuje průlomové období v historii aplikované lingvistiky, kdy se zřizuje Ústav anglického jazyka (English Language Institute) pod vedením profesora Charlese C. Friese, který také položil základy amerického a evropského strukturalismu, k jehož vrstevníkům patřili i Leonard Bloomfield, Edward Sapir, Roman Jakobson, Louis Hjelmslev a další (Šebesta et al. 2016, s. 9–10).

Počátky aplikované lingvistiky byly podle Šebesty et al. (2016, s. 10–11) spjaty s vyučováním cizích jazyků, později v 60. letech se její působnost rozšířila i do oblasti automatického překladu.

V 70. letech 20. století je již aplikovaná lingvistika chápána velmi široce. Je formulována jako věda, která poskytuje východisko pro řešení jazykových problémů světa, kdy využívá teorie, poznatky a metody lingvistiky a jiných věd, které jsou pro daný problém podstatné (Šebesta et al. 2016, s. 11).

V současné době se zaměřuje do oblasti vzdělávání a výchovy (jazyk pedagogický), ve kterém se řeší problémy procesu osvojování, učení a vyučování jazyka, včetně různých jazykových poruch (jazyk neslyšících). Dále také zasahuje do procesu jazykového vyučování, ať už jazyka mateřského, tak i jeho gramatické souvislosti a řeší nové inovativní postupy (Šebesta et al. 2016, s. 11–13).

Šebesta et al. (2016, s. 16) dále specifikují aplikovanou lingvistiku na rozdíl od lingvistiky teoretické především cílem, který sledují. Zatímco teoretická lingvistika zkoumá jazyk a jeho užití (vysvětlení jazykových jevů), aplikovaná lingvistika zkoumá praktické problémy a jejich řešení. Jsou to např.:

- Oboustranné zprostředkování diskurzu: Diskurzem praxe (jazykové zkušenosti) a diskurzem abstraktní analýzy a jiných relevantních věd.

- Zkoumá jazyk v konkrétním kontextu.
- Využívá poznatků i dalších vědních disciplín (je interdisciplinární).
- Povaha preskriptivní než deskriptivní.
- Rozhodnutí i za nejasných podmínek.

V současnosti se aplikovaná lingvistika dělí podle Čermáka (2011, s. 106) do souboru disciplín, které mají interdisciplinární charakter s cílem obecně realizovat lingvistickou teorii v praxi. Důležitým ohledem je zájem o interdisciplinární přesahy, zvláště pak začlenění nejazykových oborů do lingvistického spektra. Mezi hlavní oblasti zde patří:

- 1) Lexikografie.
- 2) Učení cizího jazyka.
- 3) Výuka jazyka pro cizince.
- 4) Péče a jazyk a snaha o záchranu ohrožených jazyků.
- 5) Klinická lingvistika.
- 6) Forezní lingvistika.**
- 7) Překlad a tlumočení.
- 8) Jazykové plánování.
- 9) Dokumentace a archivování jazyka.

2 Forezní lingvistika

Definice forezní lingvistiky mohou být podle Šormové (Šebesta et al. 2016, s. 70) velmi různorodé. Chápe jej s odkazem na *Encyklopedii aplikované lingvistiky*, jako obor, zabývající se vztahem mezi jazykem a právem.

McMenamin (2002, s. 67) definuje forezní lingvistiku jako vědeckou disciplínu jazyka zaměřený k forezním účelům a kontextům. Jedná se o poměrně mladou, konstituující oblast lingvistiky, která se čím dál více dostává do popředí moderní aplikované lingvistiky.

Forezní lingvistika je považována za poměrně mladý obor, který se řadí do aplikované lingvistiky. Čerpá jak z jazykovědy, tak i z právních věd, především z kriminalistiky a soudnictví. V dnešní době se lingvistické zkoumání v oblasti kriminalistiky a soudnictví ubírá dvěma hlavními směry. První směr se soustřeďuje na zkoumání všech právních textů z hlediska přesnosti, srozumitelnosti a jednoznačnosti. Druhý směr se zaměřuje na identifikaci a verifikaci osob na základě používání jazyka v psané nebo v mluvené formě (Svobodová 1997, cit. 24.11.2019, s. 124–129).

2.1 Příklad Evans

Není práce, ve kterém by se neobjevila zmínka o případu *Evans*, díky kterému se forezně lingvistická disciplína více zviditelnila. Je tomu již přes 50 let kdy prof. Jan Svartvik ve svém díle *The Evans Statements: A case for forensic linguistics* demonstroval inkriminovaný případ obžalovaného Timothy Evanse za vraždu své ženy a dítěte, kterou nespáchal. Sám Evans se doznává na policejní stanici k vraždě své ženy a dítěte a po necelém roce vyšetřování je uznán vinným a popraven oběšením navzdory faktu, že se jednotlivé výpovědi navzájem odporovaly. Tyto výpovědi, byly rozděleny do čtyř částí, které Evans poskytnul na policejní stanici. V jednom z nich se mimo jiné zmiňuje i o domácím Johnu Christie, kterého také viní za smrt své ženy. Nicméně, porota tímto obviněním nebyla nijak přesvědčena a vzhledem k počátečnímu doznání obžalovaného je celá kauza po trestu smrti uzavřena. Různí badatelé se k případu znovu vrací až po zjištění, že se zmiňovaný John Christie dopustil trojnásobné vraždy na téže místě, kde předtím žila Evansova rodina (Svartvik, 1968, cit. 24.11.2019, s. 1–17).

Svartvik se ve své gramatické analýze zaměřuje na jednotlivá prohlášení, na jejich strukturu a vztah mezi větnými členy. Vychází z hypotézy, že každý řečník má do jisté míry svůj vlastní, individuální styl výběru a kombinování slov do frází, vět a větných celků. Na základě analýzy jednotlivých prohlášení, Svartvik poukazuje na jisté odlišnosti v textu a naznačuje, že policie mohla s prohlášením manipulovat (Giovanelli a Clayton, 2016, s. 141–143).

2.2 Historie forenzní lingvistiky

Podobně jako u ostatních vědeckých disciplín, není možné přesně konstatovat, kdy forenzní lingvistika vznikla. Otázky autorství sahají až do dob starověkého Řecka, kde se vyšetřovaly různé pře ohledně autorství divadelních her a navzájem se obviňovali z plagiátorství. Znamé jsou i případy určování autorství Shakespearových děl, které se v 18. století také zkoumaly (Olsson, 2008, s. 4).

Prvotní výraznější prameny forenzní lingvistiky se objevují až ve 20. letech 20. století, kdy byly využívány v některých evropských státech, jako je Velká Británie, Německo, Švédsko, Španělsko, ale také i v Austrálii a USA. Existuje nespočet významných badatelů, kteří se jistou měrou podíleli ke vzniku a zviditelnění forenzních lingvistických disciplín. Jsou to například prof. Harry Hollien, který se zaměřil na fonetickou část identifikace autora za použití auditivních a akustických analýz, Carole Chaski se zaměřením na syntaktickou analýzu autora nebo prof. Gerald McMenemy, autor mnoha odborných děl ve forenzní stylistice (Olsson, 2014, s. 7).

Otcem forenzní lingvistiky (*father of forensic linguistics*) je však považován švédský lingvista prof. Jan Svartvik, který se ve veliké míře podílel na případu *Evans* a byl to právě on, který poprvé použil termín forenzní lingvistika (Olsson, 2008, s. 4).

Název „forenzní lingvistika“ se začal souhrnně používat od konce 70. let v Německu a anglosaských zemích. Vlivem dalších forenzních věd (forenzní psychologie, medicína, psycholingvistika, autorská atribuce, stylometrie, komparativní stylistika aj.) se toto pojmenování dostalo více do povědomí (Musilová, 2005a, s. 65–66).

Po kauze *Evans* se v dalších letech využívali tzv. *Soudcovská pravidla* (*Judges' Rules*) výslechu svědků. Podezřelí měli diktovat svoje výpovědi policistovi, aniž by byli, jakkoliv přerušeni. Nicméně, v praxi se uvedená metoda moc neprosadila, zejména z důvodu četných otázek již v průběhu výslechu. Z těchto výpovědí si zapisovali krátké poznámky a až teprve potom je následně přepsali podle

naučených, zautomatizovaných frází do ucelené podoby, nikoliv však podle slov podezřelého. Zároveň bylo téměř nemožné zachytit veškeré informace podezřelých, ať už z důvodu přeskakování témat či rychlosti výpovědi nebo špatné výslovnosti (Olsson, cit. 24.11.2019, s. 4–5).

V současnosti forenzní lingvistika zasahuje do oblastí, které jsou velmi rozličné a bohaté. Jsou to oblasti studia zahrnující psaný jazyk práva (written language of the law), zákonodárství (language of legislation), mluvený právní diskurz (spoken legal discourse), jazyk soudních procesů a policejního dotazování (language of court proceedings and police questioning), společenské otázky justice (the social justice issues), zajištění lingvistických důkazů (provision of linguistic evidence), výuku a učení se psanému a mluvenému právnímu jazyku (teaching and learning of spoken and written legal language), právní překlady a tlumočení (legal translation and interpreting). Pro snadnější přehlednost je lze rozčlenit do 3 základních skupin:

- 1) Jazyk práva – vývoj a povaha právního jazyka, jazykové vzdělávání pro odborníky z oblasti práva, právní překlady, policejní dotazování, jazyk poroty a soudních procesů.
- 2) Jazyk soudní síně – dotazování v kriminalistice, bilingvní soudní procesy, mlčenlivost v soudním procesu, procesy účastníků s jazykovým znevýhodněním (děti, mentálně postižení, ne-rodilí mluvčí, neslyšící, účastníci hovořící odlišným dialektem), tlumočení jazykových minorit.
- 3) Důkazy forenzní lingvistiky – otázky autorství, ochranné známky, podvody, padělky, plagiátorství (Gibbons a Turell, 2008, s. 1–4).

2.3 Pole působnosti forenzní lingvistiky

McMenamin (2002, s. 69–89) se ve své publikaci zmiňuje i o dalších oblastech forenzní lingvistiky podle předmětu jejich zájmu. Jedná se o forenzní fonetiku, sémantiku, stylistiku, pragmatiku, diskurzivní analýzu, otázky autorství, sémiotiku, počítačovou analýzu (software), psycholingvistiku a literární forenziku.

2.3.1 Forenzní fonetika

Skarnitzl (2014, s. 11) definuje Forenzní fonetiku jako interdisciplinární aplikovanou vědu, která se opírá o poznatky a metodologii fonetických věd, k řešení úloh spojené s forenzní praxí např. policejní vyšetřování a soudní procesy.

Skarnitzl (2014, s. 14) považuje za nejdůležitější, a také za nejčastěji žádanou úlohu tzv. rozpoznávání mluvčího (speaker recognition) formou verifikace (speaker verification) a identifikace (speaker identification). V procesu verifikace porovnáváme hlasy s dříve nahranou ukázkou hlasu mluvčího (šablonou) a snažíme se jej identifikovat. V současnosti probíhá verifikační proces automaticky pomocí techniky, např. při vstupu do budov nebo při hlasovém přístupu do různých zařízení či k bankovnímu účtu. Za stěžejní úlohu ve forenzní fonetice považuje identifikaci mluvčího. Tu podle dostupných zdrojů dělíme do různých podoblastí – zda máme zvukovou nahrávku pachatele, a zda je pachatel zadržen či nikoliv. Nahrávky mají často charakter telefonního záznamu (vyhrožování, nahlášení bomby, zneužití tísňové linky apod.). Pokud záznam není k dispozici, svědek či oběť trestného činu mohou hlas pachatele identifikovat rovněž z jiné nahrávky nebo z přímého styku s pachatelem např. při loupeži.

V případě, že disponujeme pouze s nahrávkou a neznáme identitu podezřelého, přistupujeme k tzv. profilování mluvčího. Cílem profilování je vymezení relevantní charakteristiky pachatele a zúžení cílové skupiny. K takovým charakteristikám patří tradiční klasifikační parametry, které jsou hlavně sociolingvistické povahy – věk, pohlaví, dosažené vzdělání, povolání, geografická oblast (kde pachatel vyrůstal) a jeho mateřský jazyk (jazyková rodina). Druhou skupinu tvoří nápadné idiosynkratické rysy v řeči pachatele – výška a barva hlasu, řečové vady, neobvyklé lexikální jednotky (Skarnitzl, 2014, s. 15).

V případě, že již vlastníme nahrávku jak pachatele, tak i podezřelého, přistupujeme k procesu srovnávání hlasů. Forenzní fonetik zjišťuje, zda se hlas ve sporné nahrávce (spíše ve více sporných nahrávkách) shoduje s hlasem ve srovnávací nahrávce (Skarnitzl, 2014, s. 16).

Mezi další úkoly forenzní fonetiky patří posuzování autentičnosti nahrávky s cílem zjistit, zda s danou nahrávkou bylo nějakým způsobem manipulováno. Zatímco v minulosti se jednalo o úpravy magnetofonového pásku, v současnosti počítačové programy umožňují velmi jemnou práci se signálem. Forenzní fonetika zasahuje i do oblasti analýzy obtížných nahrávek (nekvalitní zvukové nahrávky, desky LP) nebo i některé neřečové zvuky např. kašel, smích, výstřely ze zbraní, zvuky různých přístrojů atd. (Skarnitzl, 2014, s. 18–19).

2.3.2 Stylistika a otázky autorství

McMenamin (2002, s. 163) definuje forenzní stylistiku jako oblast zkoumání jazykového stylu pro forenzní účely a řeší otázky sporného autorství. Předmětem zkoumání je psaný jazyk, ale také i jazyk mluvený, který je zapsán v písemné podobě např. různé přepisy konverzací, výpovědí, rozhovorů atd. Dále se uplatňuje v analýze různých dokumentů jako jsou smlouvy, závěti, dohody atd.

V oblasti autorství sporných spisů se podle McMenamina (2002, s. 76) objevují především problémy identifikace jednoho nebo více autorů. Nejběžnějším problémem je posoudit podobnost dotazovaného textu s podobností jednoho autora nebo malého počtu více kandidátských autorů. K identifikaci autora/více autorů se přistupuje kvantitativní a kvalitativní metodou. Metody se vzájemně doplňují a často se používají společně k identifikaci, popisu a měření přítomnosti nebo nepřítomnosti charakteristických rysů.

McMenamin v příručce *The Routledge Handbook of Forensic Linguistics* (2010, s. 493–496) názorným příkladem uvádí spor dospělých sourozenců při dědickém řízení, ve kterém jeden ze sourozenců údajně přepsal poslední vůli jejich matky. Ve srovnávacích textech zesnulé matky poukazuje na stylisticky neměnný vzorec (osobitý, charakteristický rys matky) v použití interpunkčních znamének a uvozovek ve dvojitým způsobu provedení:

1. Koncové uvozovky v běžných oznamovacích větách se objevují společně s interpunkcí v pořadí za sebou (např. “*Is this yours?*“/ *tools from the house!*“ → uvozovky za interpunkční znaménka).

2. Koncové uvozovky ve větách s úmyslem něco zdůraznit píše opačně (např. *she ran so did the “Indian “./ Idaho was “dry “,* → uvozovky před interpunkční znaménka).

Ve známých textech podezřelého syna se objevují pouze v jednom provedení (např. *saying, “How nice!“/ for his “final arrangements.“* → uvozovky za interpunkční znaménka). Ve sporném textu (závěti) se použití interpunkčních znamének a uvozovek shoduje s texty podezřelého syna, a jsou také zapsány pouze jedním stylem (např. *The buck stops here.“/ with her “love child.“* → uvozovky za interpunkční znaménka).

Podobně je tomu i u zápisu některých slov, které se výhradně liší od zápisu matky např. *all ready* (použití matky), *already* (použití podezřelého syna), *already* (použití ve sporné závěti) (McMenamin, 2010, s. 493–496).

2.3.3 Psycholingvistika

Interdisciplinární obor psychologie, lingvistiky a kognitivní vědy. V kontextu forenzní lingvistiky zjišťujeme tzv. psycholingvistický profil autora (McMenamin, 2002, s. 83).

Psycholingvistické profilování se zabývá analýzou všech informací o případu. Přístupuje se k detailní psychologické rekonstrukci chování pachatele a poté se odborníci snaží vytvořit pravděpodobný profil. Tento postup se nevyužívá u organizovaného zločinu a u vysoce viktimních osob. Využívá takové metody, které se nejvíce hodí na daný případ. Forenzní psycholog využívá především dva principy – celostní (každá informace musí zapadat do profilu) a pluralitní (snaží se pochopit důvod, proč pachatel udělal trestní čin, což pomůže systematizovat informace o případu) (Čírtková, 2004, s. 374–376).

Musilová (2006, s. 140) při interpretaci textu popisuje psycholingvistické profilování jako interdisciplinární produkt spolupráce lingvisty a psychologa. Cení si spolupráce psychologa a lingvisty, ke kterému se vyjadřuje takto:

„Existují zde totiž významné analogie s psychologickým profilováním, které se zabývá především násilnou trestnou činností a které na základě charakteristiky oběti, vyhodnocení místa činu, způsobu spáchání a porovnání s obdobnými případy v minulosti vysuzuje předpokládané vlastnosti pachatele. Verbální komunikace (psaná i mluvená) jakožto bytostně lidský projev nezůstal stranou pozornosti psychologů, ale překážkou úspěšnosti výsledků je nedostatečná zkušenost psychologů se specifickým charakterem textů zkoumaných v kriminalistice a s jazykovou analýzou textů vůbec. Proto v tomto případě společný přístup lingvisty a psychologa lze jen vítat.“

Práce lingvisty a psychologa je dle Musilové (2006, s. 141) založena na principu odhalování jazykové spojitosti textu a psychologie. Podotýká, že je nezbytné se k analyzovanému textu opětovně vracet, jelikož si nelze veškeré zakódované informace osvojit (odhalit) hned po prvním přečtení.

2.3.4 Forezní sémiotika

Danesi (2014, s. 26–27) chápe forezní sémiotiku jako epistemologický aparát sémiotiky, který je postaven na interpretaci znaků ve forezních vědách. V odvětví kriminalistiky chápe každou stopu jako znak, které je potřeba za pomoci odborníků (sémiotiků) analyzovat a interpretovat s cílem odhalit trestné činnosti, anebo pochopit a posoudit souvislost mezi zločinem nebo jeho smyšleným zobrazením. Poukazuje na širší podobnost mezi sémiotickou analýzou a postupy odhalování trestných činností, příkladem uvádí různé detektivní romány. V detektivním románu *The Name of the Rose* se zmiňuje o práci vyšetřovatele Williama of Baskerville, který podobně jako Sherlock Holmes interpretuje jednotlivé stopy (znaky), které vrah zanechal na každé scéně zločinu a pokouší se je poskládat dohromady s úmyslem odhalit mysl vraha. Forezní sémiotika se také uplatňuje i v analýze různých písemností k identifikaci autorství – délka vět, slovní zásoba, frekvence slov.

Danesi (2004, s. 27) charakterizuje dvojí přístup sémiotiky. První přístup se nazývá *First-order*. Cílem je aplikovat teorii znaků a praktiky analýzy znaků na důkazy shromážděné forezními vědci, které mohou pomoci identifikovat pachatele v rámci jejich gestikulace, výrazů obličeje nebo užití přirozeného jazyka. Druhý přístup, *Second-order* posuzuje různé souvislosti mezi zločinem, jeho smyšleným zobrazením nebo se zabývá obecnému (kulturnímu) vnímání trestné činnosti. Zvláště druhému způsobu kriminalisté věnují velkou pozornost. Příkladem uvádí např. spolupráci různých médií, časopisů, internetových stránek, televizních stanic s policií v naději, že přilákají svědky trestné činnosti.

2.3.5 Literární forenzika

McMenamin(2002, s. 84–85) definuje literární forenziku (textovou analýzu) jako oblast zkoumání, která se zaměřuje na druh literárního profilování podobné jako v psycholingvistice. S odkazem na amerického profesora Donalda Fostera, zdůrazňuje především práci s tzv. textovou databází, která poskytuje obrovský zdroj informací psaného jazyka. K základním rozlišovacím znakům, které slouží k identifikaci neznámého autora zahrnuje formátování, interpunkci, slovní zásobu, pravopis a gramatiku.

Foster (2000, s. 13–14) se k textové analýze vyjadřuje jako k atribučnímu výzkumu vnímání autora, ať už v literárních studiích nebo ve vyšetřování trestných

činů. Slovy „*juste to, co čtete*“ vyjadřuje, že při psaní textů jsou autoři ovlivněni vlastní četbou a zanechávají za sebou určité stopy (*hooked atoms*). Izolováním těchto stop je schopen nejprve identifikovat čtenářovo nedávné (nebo časné, ale vlivné) čtení, poté identifikovat samotného anonymního autora. Příkladem uvádí práci, ve kterém se snaží zaznamenat známé nebo pravděpodobné zdroje pro uvedené jazykové stopy (*hooked atoms*) – použití slov, frází nebo metafor. Poté sestaví a elektronicky prohledá velké textové zdroje (databáze), aby zjistil, kde jinde se uvedené stopy mohou objevit, z jakých zdrojů pocházejí myšlenky, frázování, slangové použití, ideologie atd. (např. z internetu, ze známých filmů, z bible, z různých literárních děl apod.). Pokud se podezřelý, nebo anonymní autor textu zmíní například o nějakou známou frází typu „*that's the worm turned*“, může se analyzátor domnívat, že se uvedená fráze odkazuje na Shakespeara (*Jindřich VI*), na basketbalové vysílání Chicago Bulls („*The Worm turns, he shoots, he scores!*“), nebo se jedná o staré přísloví, které se několikrát objevilo v novinových příbězích. Názorným příkladem uvádí novelu *Primary Colors*, které v době vydání bylo sepsané autorem pod synonymem *Anonymous*, tedy pod neznámým autorem. Ve snaze zjistit identitu autora se v díle setkává s různými složeninami (např. *tarmac-hopping*), které se během hledání objevily pouze ve spisech publicisty Joe Kleina. Další složenina *melanin-deprived*, se sice neobjevuje v žádných známých spisech Joe Kleina, ale vyskytuje se ve vánoční parodii *The Politically Correct 12 Days of Christmas*. Velice zajímavým zjištěním je, že autorem této vánoční parodie je tzv. **A.NonyMouse**. Toto zjištění naznačuje jistou spojitost mezi Joe Kleinem (publicistou), Anonymous (autorem novely *Primary Colors*) a A.NonyMouse (autor vánoční parodie). Poukazuje, že právě tyto složeniny jsou jedním ze zmíněných jazykových stop (*hooked atoms*), které Joe Klein zahalil pro použití v novele *Primary Colors*, z vánoční básně, kterou sice nenapsal, ale četl jej. Ve shrnutí, skutečný autor novely Joe Klein, který se vydával pod synonymem Anonymous, byl ovlivněn svojí vlastní četbou (vánoční parodie) a zanechal za sebou stopy, které vedly k jeho identifikaci.

2.3.6 Forezní sémantika, pragmatika a diskurzivní analýza

McMenamin (2002, s. 74) definuje analýzu diskurzu jako výzkumnou oblast zabývající se jednotky jazyka větší, než je věta (vyprávění, rozhovory). Projev v mluveném a psaném jazyce může mít mnoho podob, zejména v rozhovorech vázané

na konkrétní sociální situaci. Tyto situace jsou určovány různými proměnnými faktory (řečník a posluchač, jejich sociální role, jejich osobní nebo profesní vztah, téma, účel, čas, místo atd.).

Pragmatika zabývající se praktickým a účelným používáním jazyka představuje významnou roli při identifikaci významu slov. Ne vždy autoři mluveného nebo psaného projevu spojují svá slova s významem, který mají v úmyslu sdělit. Z tohoto důvodu mohou někteří posluchači nebo čtenáři špatně porozumět záměru mluvčího (McMenamin, 2002, s. 74).

V sémantické analýze je kladen důraz na srozumitelnost a interpretaci jazyka. Primárně se jedná o interpretace slov, vět, frází, nejednoznačnost v textech a zákonech a různé interpretace v mluveném projevu např. policejní varování, čtení práv, rozhovory, pokyny atd. (McMenamin, 2002, s. 73).

Sémantická analýza se zaměřuje na význam slov ve vztahu k jiným slovům v jazyce nebo k odkazu na věci, činy a situace v okolí, zatímco pragmatická analýza je založena na významu slov či vět podle záměru mluvčího. Přesto dochází k různým sporům kvůli správnosti interpretaci slov a frází (McMenamin, 2002, s. 164).

2.3.7 Počítačová forenzika

Moderní věk můžeme také nazvat věkem informačních technologií, nýbrž mnoho lidí má přístup k internetu a k počítači, a proto se i některé psané dokumenty převádí do elektronické podoby (email, faktury, stvrzenky atd.). Postupem času se také i trestná činnost vyskytuje pomocí počítačových technologií. Počítačová forenzika byla vytvořena, aby pomáhala dodržovat práva a hledala důkazy v počítačích a v médiích (Noblett, Pollitt a Presley 2000, cit. 10.12. 2019).

Mezi časté trestní činy patří například prodej drog, vyhrožování, kyberšikana, sdílení a sledování dětské pornografie a další nelegální aktivity (Casey, 2004, chapter I).

McMenamin (2002, s. 82) chápe počítačovou forenziku jako proces stylistické analýzy použitím výpočetní techniky. Příkladem uvádí dva kódové fragmenty programovacího jazyka C++ napsané dvěma různými programátory. Tyto fragmenty mohou sloužit ke stejnému účelu, ale mohou také vykazovat rozdílnosti ve stylu kódování programátora.

2.4 Forenzní lingvistika v České republice

Počátky forenzní lingvistiky v ČR jsou spjaty s písmoznalectvím v 50. letech minulého století, rozvíjeným v kriminalistickém ústavu v Praze. Snahou písmoznalce bylo zaznamenat jakékoliv nápadné jazykové útvary. V 60. a 70. letech se disciplína osamostatnila pod synonymy „expertiza jazykového vyjadřování“ a „jazyková expertiza psaných textů – určování autorství textů“, a posléze se rozšířila i o tzv. „fonoskopii“ zaměřující se na výzkum lidského hlasu (Musilová, 2005a, s. 66).

V polovině 20. století se konstituovalo mnoho znalostních odvětví, které se zabývaly specifickými stránkami lidské komunikace. Jednalo se o grafologii, jazykovou expertízu, fonoskopii, znalecké posouzení písma psacích strojů a technická expertiza. Postupem času však byla potřeba i přítomnost dalších odborníků (psychologů), zejména u obsahových složek textů. Všechna tato specifická odvětví spadají pod kriminalistiku a písmoznalectví, zapsané na ministerstvu spravedlnosti (Musilová, 2005a, s. 66).

Jak již bylo zmíněno v kapitole 2.2, oblasti, do kterých forenzní lingvistika v zahraničí zasahuje, jsou velmi rozličné a bohaté a lze je rozdělit do tří hlavních skupin (jazyk práva, jazyk soudní síně, důkazy forenzní lingvistiky). V českém prostředí se podle Musilové (2005a, s. 68–70) pojímá v užším kontextu jako stylistická, s centrálním zájmem o autorství. Jedná se o zjišťování autorství sporného materiálu (závěť, soudní protokol, anonymní dopis, překlad), srovnávání textů, analýza textů odborné právní povahy (dvojí výklad).

2.5 Texty k forenzní analýze

Musilová (2005a, s. 68) se k textům pro forenzní účely vyjadřuje jako k velmi důležitým písemnostem, které mohou posloužit k identifikaci anonymního pachatele, který s textem jakkoliv disponoval v rozporu se zákonem. Za velmi výhodné také hodnotí i možnost zkoumat texty nejenom v podobě původního ručního písma, ale také i texty psané na stroji nebo na počítači (Musilová, 2005a, s. 67).

Z teoretického hlediska je jakýkoliv text potenciálně forenzním textem. Tyto texty jsou různorodé, ve forenzní lingvistice se nejfrekventovaněji objevují v oblasti jazyka práva, policejních vyšetřování, soudních procesů, včetně různých výhrůžných, vyděračských, sexuálně explicitních korespondencí (Gibbons a Turell, 2008, s. 216). Nejedná se však vždy o texty kriminální povahy, může jít o různé osobní texty, deníky, dopisy, valentýnské přání, SMS zprávy, obchodní korespondence atd.

(Gibbons a Turell, 2008, s. 217). V České republice jsou to ale texty především se zájmem o autorství sporných materiálů (Musilová, 2005a, s. 68).

2.5.1 Texty vhodné k forenzní analýze

V procesu ověřování autorství a dokazování pravosti textů hraje roli typ textu, který je pro analýzu využit. Ovšem ne všechny typy textů jsou pro analýzu vhodné. Jedná se o takové texty, které musí splňovat určitá kritéria, zejména co se týče formy a délky. Musilová (2005a, s. 68–70) rozeznává tyto texty:

- 1) Anonymní dopisy (nepodepsané či podepsané smyšleným jménem) – mohou se lišit tematikou, motivací vzniku, rozsahem i četností zaslání. Pracovně se dělí do skupin, z nichž jsou nejfrekventovanější výhrušné a vyděračské. Dále pak pomlouvačné a kompromitující, pobuřující a urážlivé, udavačské či upozorňující, obscénní zasílané dětem a dopisy pachatelů trestných činů.
- 2) Deníkové záznamy – zjišťování sexuálního zneužívání dětí, šikany nebo při analýze sebevražedných zápisů.
- 3) Texty administrativní a právní povahy – smlouvy a různé pracovní korespondence.
- 4) Texty odborné a publicistické – falešné (podvržené) znalecké posudky, publikace článků pod jiným jménem (plagiátorsví).
- 5) Závěti –autentičnost, pravost podpisů.
- 6) Autorství překladu – srovnání dvou překladových verzí.
- 7) Policejní a soudní protokoly – posouzení míry autentičnosti výpovědi, zmanipulované výslechy.

2.5.2 Texty nevhodné k forenzní analýze

- 1) Velmi krátké texty – útržky dopisů.
- 2) Výpisky či poznámky (Musilová, 2005b, s. 102).

2.5.3 Text sporný a srovnávací

Sporným textem (materiálem) se rozumí takový text, u kterého neznáme identitu autora. Na základě analýzy se snažíme docílit takových výsledků, které by nám mohli posloužit ke stanovení osobitého rysu každého autora (jeho použití jazyka). K tomu je nutné disponovat s textem, který je svou povahou, obsahem i

formou (souvislostí, rozsahem a stylizací) využitelný k následné komparaci s textem srovnávacím (Musilová, 2005b, s. 102).

Srovnávací text by měl být dostatečně dlouhý, měl by disponovat větším rozsahem než u textu sporného a být dostatečně adekvátní písařskému projevu. V případě, že analyzujeme text z určité oblasti (např. texty z veřejného prohlášení), je nutné zajistit adekvátní srovnávací materiál ze stejného okruhu např. osobní texty soukromého charakteru nelze srovnávat s texty adresované institucí (Musilová, 2005b, s. 102).

3 Jazykový styl

Odborný výraz *styl* nelze přesně specifikovat jednou určitou definicí. Podstatou stylu je dovednost vyjádřit myšlenku dvěma nebo více různými způsoby. V obecném pojetí jej můžeme chápat jako způsob výběru a realizace výrazových prostředků (např. v chování, v hudebním, v literárním nebo ve výtvarném žánru, ve stylu oblékání nebo také styl ve sportovním odvětví). Z lingvistického hlediska se jedná o určitý útvar verbálního jazykového projevu, který je většinou účelně volen tak, aby vyjádřil záměr autora pomocí obsahu a formy (Čechová, 2008, s. 16).

Existují mnoho různých definic, které styl popisují. Obecně vzato se jedná o styl v rámci jazykovědy jako prostředek vztahující se ke komunikační situaci a kontextu. Dále jej popisují buď jako inherentní příznak jazykového prostředku, jazykový prostředek k vytváření textů nebo také jako záležitost řeči, nikoli jazyka. Čechová (2008, s. 18) jej dále dělí na různé úrovně obecnosti a vyjadřuje se takto:

*„Nejnižší úroveň představují styly **singulární**, tj. styly různých jednotlivých jazykových projevů. Zobecněním rysů projevů téhož autora se dospěje k **stylu individuálnímu**, stylu **autorskému**. Příslušníci téže umělecké nebo vědecké školy a směru tvoří projevy vykazující jisté společné slohové znaky, tak se vytváří styl **uměleckého** či **vědecké** školy nebo **směru**; rovněž pro jistou epochu vývojovou jsou příznačné určité rysy jazykových projevů – ty jsou podkladem stylu **dobového** či **generačního**.“*

V oblasti určování autorství založené na jazykovém a stylovém rozboru definujeme pojem individuální styl, který Vašák (1980, s. 39) popisuje jako charakteristickou vlastnost autora ve způsobu psaní (organizace výstavby). Na vznik, vývoj a vlastnosti tohoto stylu mají vliv stylotvorní (slohovotvorní) činitelé.

3.1 Stylotvorné faktory

Stylotvorné faktory jsou činitelé, které se podílejí na výběru a tvorbě jazykového a kompozičního materiálu (komunikátu) nazýváme stylotvorné faktory (slohovotvorní činitelé). Rozeznáváme stylotvorné faktory objektivní a subjektivní.

Objektivní faktory se zaměřují především na funkci projevu, na jejich cíle, na prostředí, situaci, ve kterém projev vzniká, ráz komunikace, forma komunikátu,

charakter adresáta a další. Jedná se o široký soubor objektivních okolností, které ovlivňují autora při procesu tvorby komunikátu (Čechová, 1980, s. 78).

Subjektivní faktory někdy také uváděny jako faktory *individuální*, modifikují samotného autora. K subjektivním stylovým faktorům patří intelektuální a rozumová vyspělost autora, schopnost logického myšlení, abstrakce, jazykového ztvárnění komunikátu, především po stránce syntaktické, jeho znalosti komunikace, faktory biologické a nespočet dalších (Čechová, 1980, s. 87–88).

Vašák (1980, s. 39) zdůrazňuje především subjektivní stylové faktory, které představují základ jazykové a stylové atribuce, neboť se jedná o činitele, které přímo souvisejí s autorem. Díky tomu je projev autora spontánní a často inklinuje k použití nevědomých osobitých projevů.

4 Individuální identifikace autora

V případě, že se objeví texty anonymního charakteru, jazyková expertiza přistupuje k práci podle toho, zda již existuje podezření na konkrétní osobu nebo nikoliv. V případě, že není podezření na konkrétní osobu, přistupuje se k tzv. profilování. Musilová (2006, s. 137) jej definuje jako proces identifikace anonymního pachatele, založené na dekodování individuálních vlastností autora z anonymního textu, a na základě této charakterizace vytvořit autorský portrét. K tomu je potřeba i přítomnost dalšího odborníka – psychologa. V rámci uvedeného profilování, ve kterém je také důležité snížit okruh podezřelých, se lingvista společně s psychologem zajímá o základní údaje anonymního autora. Jedná se o jeho věk, vyjadřovací úroveň, profese, zájmy, místní příslušnost, národnost, pohlaví, duševní zdraví atd.

V případě, kdy už máme podezření na konkrétní osobu a disponujeme s dostatečně adekvátním srovnávacím materiálem, lze teprve přistoupit k identifikaci autora na základě komparace textů s cílem potvrdit nebo vyvrátit podezření (Musilová, 2005a, s. 67).

4.1 Znak ve forenzní lingvistice

Proces identifikace je podle Musilové (2005b, s. 101) závislé na výběru jednotek (znaků). Je nutné si však uvědomit, že se jazykový znak pro forenzní účely liší od obecného pojetí znaku (sémiotika), především v možnosti výběru jiného synonymního prostředku (např. tvaroslovná koncovka *řikám* není znak, protože neexistuje jiná možnost, ale výběr ze synonymních variant *češu/češi*, *česám* je znak).

V teoriích identifikaci autora se obecně akceptuje skutečnost, že neexistují žádné absolutní (specifické) znaky příznačné pouze pro jednoho autora. Z tohoto důvodu je nezbytné shrnout dostatečné množství shodných znaků a zároveň nesmí obsahovat velké množství znaků rozdílných. Jedině tehdy lze přistoupit k individualizaci autora, respektive odlišit jazykový projev jedné osoby od druhé (Musilová, 2005b, s. 101).

Musilová (2005b, s. 101) dále zdůrazňuje, že je třeba se zaměřit na takové jazykové prostředky, které se v průběhu let častým užíváním ustálily. Je důležité stavět na těchto ustálených, zevšedněných jazykových prostředcích (zautomatizované vlastnosti), které jsou užívány málo vědomě či nevědomě. Velmi hodnotné proto bývají znaky syntaktické, kompoziční a různé písařské zvyklosti. Uvedené znaky se vyhodnocují jako:

- Shodné (systémově podobné) – shodná totožnost autorů.
- Rozdílné – vede k závěru o odlišné totožnosti autora.
- Rozporné – primitivní pravopisné chyby a propracovaná syntax (autor a pisatel mohou být dvě různé osoby, nebo autor úmyslně snižoval jazykovou úroveň).

Na základě registrace individuálních znaků, které jsou závislé na shodě, odlišnosti či rozporu je stanoven kategorický (jednoznačný) závěr o totožnosti autora, nebo závěr posuzuje v rovině pravděpodobnosti. Toto vyhodnocování se využívá obdobně i v jiných příbuzných oborech jako je např. expertiza ručního písma (Musilová, 2005b, s. 101).

4.2 Kategorický závěr

V závislosti na množství a na identifikační hodnotě zjištěných znaků, se výsledek zařazuje do kategoricky kladného, přes nerozhodný závěr až do kategoricky záporného závěru. V České republice se používá 5 stupňů, přesněji řečeno 9 stupňů – pravděpodobnostní a jednoznačný závěr se opakuje jak kladné, tak i v záporné podobě. Jsou to:

- **Kategoricky kladný závěr (pravost)** → vysoká, střední, nízká pravděpodobnost.
- **Nerozhodný závěr.**
- **Kategoricky záporný závěr (nepravost)** → vysoká, střední, nízká pravděpodobnost (Hornychová, cit. 24.11.2019).

I ve forenzní lingvistice však existují situace, kdy znalec není schopen dospět k takovým výsledkům, podle kterých by mohl určit identitu autora/autorů. K uvedené problematice se Musilová (2005b, s. 102) vyjadřuje takto:

„I pro forenzní lingvistiku tedy stejně jako pro ostatní znalecké specializace platí, že existují i případy, kdy znalec nedospěje k uspokojivému výsledku, nemůže otázku totožnosti autora (pisatele aj.) zodpovědět. Takovýto nerozhodný závěr nesnižuje schopnosti znalce, ale odráží kvantitu a kvalitu nalezených znaků.“

5 Jazykový rozbor v jednotlivých rovinách

Základním analytickým materiálem pro analýzu je národní jazyk. Musilová (2005b, s. 99) jej definuje jako složitou jednotku, která má bohaté vnitřní členění z hlediska frekvence, spisovnosti, expresivity a dobového výskytu. Díky rozmanitým prostředkům jazyka se můžeme vyjadřovat mnoha různými způsoby, které jsou závislé na objektivitě, individuálních schopnostech, záměrech a předpokladech každého uživatele.

Základním přístupem (metodou) při určování autorství je všestranný jazykový a stylový rozbor (kvalitativní) – analýza textu v jednotlivých jazykových rovinách (syntaktické, stylistické, pravopisné, morfologické). V případě delších textů lze také přistoupit k metodám kvantitativním (především statistické). Důležité je, že se nesnažíme o komplexní rozbor všech jazykových vlastností, ale poukázat na takové **charakteristické rysy**, které jsou příznačné pro jednoho nebo více autorů (Musilová, 2005b, s. 98).

Vašák (1980, s. 42–43) se k jazykovému rozboru vyjadřuje tak, že samotné využití kvalitativního rozboru není dostačující, a ke každému kvalitativnímu rozboru se následně přistupuje kvantitativně. Zdůrazňuje, že použitím kvantitativní metody je potenciálně větší pravděpodobnost nalézt nevědomé vlastnosti autora způsobu psaní. Za příklad uvádí zpracovávání textu v rámci slovních druhů, ve kterém je zřejmé, že se objeví všechny slovní druhy. Takový kvalitativní poznatek neposlouží k identifikaci autora, ovšem v případě jejich konkrétní realizace v textu nebo četnosti výskytů považuje za základ určení autorství. Vašák (1980, s. 45) dále zdůrazňuje oprávněnost použití kvantitativní analýzy, neboť se v procesu určení snažíme distancovat od nápadných jevů a soustředíme se na takové stylové jevy často opakující, které jsou zároveň užívané nevědomě – lze je tedy kvantitativně měřit.

5.1 Syntaktická rovina

Musilová (2005b, s. 99–100) považuje syntaktickou analýzu respektive její syntaktické prostředky za velmi hodnotné, protože jsou značně zautomatizované a zároveň unikají pozornosti. V analýze se zaměříme na větnou stavbu včetně délky vět, rozvitosti, slovosledu a vztahy vyjadřované mezi jednotlivými větami a souvětími.

Vašák (1980, s. 67–68) tvrdí, že délka vět a délka slov patří k důležitým jazykovým jevům a díky měření můžeme objevit charakteristiku autorského stylu. Již

od dávných dob se o to také snažili badatelé pomocí měření. Všichni si vytváříme určité schéma (též šablonu) z hlediska syntaktického, které je ovlivněno subjektivními činiteli. Lingvista se snaží odhalit, zda autor dodržuje vytvořené schéma anebo ho naopak porušuje. Využívají se k tomu metody statistické (matematické) veličiny.

Délku věty budeme měřit prostřednictvím četnosti slov, respektive jako skupinu grafémů nacházející se mezi dvěma mezerami nebo znaky – interpunkční znaménky. Vašák (1980, s. 68–69) slova charakterizuje velmi podobně – je to skupina grafémů, která se vyskytuje mezi dvěma mezerami anebo znaky, které mezeru nahrazují, což jsou interpunkční znaménka. Pokud budeme tuto definici dodržovat, tak slova jako jsou např. *zda-li, tak-hle, což-pak*, budeme považovat za jedno slovo. Po zpracování textu uvedeným způsobem se vytvoří tabulka, ve které se nejvýhodněji jeví charakterizovat rozložení délky vět prostřednictvím průměru. Právě průměr nám může ukázat souhrnnou tendenci autora k dodržování či k porušení syntaktické šablony.

V neposlední řadě je třeba věnovat pozornost i psaní malých a velkých písmen (Šebesta et al. 2016, s. 75).

5.2 Morfologická rovina

Již v minulosti se využívali metody měření délky slov. Za příklad Vašák (1980, s. 93) uvádí články T. C. Mendenhalla, ve kterých se řeší problémy autorství Shakespearových her. Objevovalo se podezření, že skutečným autorem je filozof Francis Bacon. Výsledky, které mimo jiné dohromady přesahovaly přes 600 000 slov se velice lišily. Především v počtu dlouhých slov ve prospěch Francise Bacona (8 a více grafémů). Z toho dochází k závěru, že Bacon nebyl autorem Shakespearových her. Je však nutné si uvědomit, že se srovnávací materiály poměrně lišily. Zatímco Shakespearovy hry jsou umělecky zaměřené (imitace mluvené řeči), Baconovy spisy jsou texty filozofické (odborné). Z tohoto důvodu je také nutné vycházet z takových textů, které jsou si tematicky podobné.

Každý autor se podle Vašáka (1980, s. 93–94) projevuje určitou tendencí používat taková slova, která jsou typická ve způsobu psaní, slovních vazeb, tvarů slov, slovních obrátů, skloňovaných a časovaných slov, které se pak projevují v délce slov. Je však nutné brát v potaz, že pokud chceme délku slova využít jako základ atribuce, vycházíme z textů, které jsou si tematicky a funkčně stylisticky zaměřené. V případě Shakespeara a Bacona se jednalo o odlišné typy práce a relevantnost

dosažených výsledků nemusely plně posloužit k jasnému konstatování o skutečném autorovi. Například, pokud bychom srovnávali získané hodnoty z jiných stylisticky a tematicky zaměřených oblastí (odborného psychiatrického záznamu – *fysiognomika, interesantní, kinantropologický atd.*), relevantnost získaných hodnot by byl výrazně nižší. V našem případě se však nejedná o podobnou situaci. Veškerý text (včetně textu sporného), který se podrobí analýze se vyznačuje shodným zaměřením.

5.3 Lexikální rovina

5.3.1 Synonymní řady

Právě lexikální pohled synonymie obsahuje podle Musilové (2005b, s. 99) nejvíce synonymních prostředků buď zcela rovnocenných, nebo s různým stylovým příznakem. Tyto synonymní prostředky je nutné rozlišovat, zda je jejich použití záměrné (plnovýznamová slova), nebo méně vědomé či nevědomé (slova gramatická). Z tohoto důvodu jsou důležité takové prostředky, které nejsou tolik spjaty s tematikou (spojovací výrazy a zájmena). V této souvislosti považuje za velmi hodnotné i adverbia, jejichž použití je velmi individuální. Poskytují značnou variabilitu užití synonymních výrazů a jsou tzv. zautomatizovaná – autoři si je nemusí uvědomit a přistupují k jejich užití tak, jak je užívají ve svých běžných textech.

5.4 Grafická a formální rovina

Z hlediska grafické roviny bychom neměli opomenout na autorovo užití interpunkčních znaků, o kterém se zmiňuje i Šormová v *Aplikované lingvistice* (Šebesta et al. 2016, s. 75). Frekvence a způsob užití čárek, teček, pomlček, otazníků a vykřičníků mohou také posloužit k identifikaci autora. Opomenout nelze ani volbu grafického uspořádání, způsob psaní dat, odrážkování, zkratky a další písarské zvyklosti. V poslední řadě bychom také neměli opomenout i na formální stránku jazyka. Pozornost je třeba také věnovat gramatické a pravopisné rovině (Musilová, 2005b, s. 100).

6 Cíl práce

Cílem práce je zjistit, zda sporný text napsal tentýž autor jako autor textu srovnávacího.

Dílčí cíle jsou:

- Individuální identifikace autora textu srovnávacího a jeho srovnání s textem sporným.
- Interpretace dosažených výsledků v jednotlivých jazykových rovinách.
- Interpretace kategorického závěru.

Vycházíme z hypotézy, že autor textu sporného je někdo jiný než autor textu srovnávacího.

7 Metody práce

Základem, ke kterému se použité jazykové prostředky vztahují, budou normy spisovného jazyka českého.

- Všestranný jazykový rozbor kvalitativní – analýza textu z hlediska jednotlivých jazykových rovin (morfologické, syntaktické, stylistické, pravopisné) s cílem registrace takových charakteristických rysů, které jsou typické pro jazykové chování jednoho nebo více autorů např. použití interpunkčních znamének.
- Jazykový rozbor kvantitativní – rozložení textu v rámci délky a četnosti.
- Metoda srovnávací (analyticko-srovnávací metoda) – výsledné hodnoty kvalitativní analýzy se podrobí komparaci prostřednictvím matematických (statistických) veličin. Na základě této komparace se poté přistupuje k vyhodnocování závěrů, podle toho, v jaké míře jsou si texty systémově podobné nebo rozdílné.

Jelikož nejsme znalci v uvedeném oboru a nijak odborně nedisponujeme zkušenostmi a praxí (jsme nováčci), využijeme i metody kvantitativní v rámci četnosti jednotlivých jazykových prostředků, abychom se, v hodnocení neopírali pouze o své subjektivní názory. Dosažené výsledky sporného textu (především výsledky v četnosti) zasadíme a srovnáme s intervalem hodnot textu srovnávacího od nejnižší po nejvyšší. Uvedený interval můžeme definovat jako určitý charakteristický rys autora s tendencí používat určité jazykové prostředky v jeho běžně používané míře. Veškerý tento proces poté vyjádříme procentuálně v kategorickém závěru, podle kterého můžeme objektivně posoudit původ textu, resp. potvrdit či vyvrátit hypotézu o autorství. Vysoká pravděpodobnost autorství je definována jako 75 % a více, střední pravděpodobnost od 26 do 74 % a nízká pravděpodobnost je 25 % a méně.

8 Vlastnosti textu

8.1 Fiktivní případ

K forenznímu lingvistovi se obrátila pětičlenná komise olympijských soutěží, středních škol z českého jazyka s požadavkem, zda by mohl analyzovat texty, které údajně napsal jeden z žáků. Kapitola 6 (sporný text) se až podezřele liší od zbylého textu a komise se domnívá, že uvedená kapitola byla napsána někým jiným. Z toho důvodu jej nemůže zařadit k celkovému hodnocení olympijských soutěží.

8.2 Postup práce

Vybrané dílo se podrobí analýze kvalitativní a kvantitativní s cílem zaznamenat takové charakteristické rysy, které jsou pro autora příznačné. K tomu je však potřeba disponovat s materiálem sporným. Ten byl na žádost analyzátorů vyhotoven odlišným autorem (přepsán podle své verze), aniž by dopředu věděl, k čemu bude text využit. Je nutné zdůraznit, že snahou analyzátorů v této diplomové práci není zjistit, kterou kapitolu napsal někdo jiný (ten již víme nebo máme podezření podle fiktivního případu), ale zaznamenat takové poznatky, které by nás dostatečně přesvědčily/nepřesvědčily o tom, že text sporný byl sepsán někým jiným.

Vybrané dílo se podrobí všestrannému jazykovému rozboru v jednotlivých jazykových rovinách (syntaktická, morfologická, lexikální atd.), u kterého zaznamenáme takové výrazy, které jsou pro autory příznačné a jak se od sebe odlišují. V rámci metody kvantitativní se zaměříme především na četnost slov, vět a jiných jazykových prostředků. K této metodě přistupujeme tak, že si vytvoříme interval hodnot pro text srovnávací od nejnižší po nejvyšší a zařazujeme do něj hodnoty textu sporného. V případě, že text sporný svou hodnotou zapadá do intervalu, klasifikujeme jej, jako závěr kladný (shodný) tzn. že text sporný napsal tentýž člověk jako text srovnávací. Pokud nezapadá, klasifikujeme jej, jako záporný (rozdílný) tzn. text sporný napsal někdo jiný a vycházíme z opačné hodnoty např. 75% kladný závěr s velkou pravděpodobností je obdobné jako 25% záporný závěr na rozhraní nízké a střední pravděpodobnosti. Uvedené klasifikace se vyjadřují v procentech na škále pravděpodobnosti vysoké (75% a více), střední (26–74%) a nízké (25% a méně). Názorným příkladem si ukážeme postup práce:

Máme interval hodnot pro text srovnávací 5–17 (17, 5, 15, 8, 25, 16, 14) a hodnota textu sporného činí 13. Naším úkolem je zjistit do jaké míry se tato hodnota procentuálně ztotožňuje/neztotožňuje s hodnotami v intervalu. Postupujeme tak, že hodnoty v intervalu dosadíme do uvedeného vzorce pro výpočet prostého aritmetického průměru:

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + x_3 + \dots}{n}$$
$$x = \frac{17 + 5 + 15 + 8 + 25 + 16 + 14}{7}$$
$$x = 14,3$$

Tato hodnota aritmetického průměru nám poslouží jako výchozí bod ke kategorizaci závěrů (100%), neboť jej v rámci naší práce můžeme považovat za určitý charakteristický rys, kterým se autor textu srovnávacího prezentuje. Poté vypočítáme rozdíl hodnot textu sporného a aritmetického průměru, která činí 1,3 a pak zjistíme procentuální zastoupení hodnoty textu sporného od průměrné aritmetické hodnoty tzn. průměr činí 14,3 a text sporný svou hodnotou 13 (rozdíl 1,3 = 9,1%) se shoduje s 90,9%, což kategorizujeme jako kladný závěr s vysokou pravděpodobností (na uvedený výsledek můžeme také nahlížet i opačně, tzn. že jej můžeme kategorizovat jako záporný s nízkou pravděpodobností (9,1%). Jedná se o podobný princip jako na pomyslné váze. Nahlížíme na výslednou hodnotu, která více převažuje.

8.3 Charakteristika textu

Na základě doporučení zkušenější posuzovatelky jsem si vybral uvedené dílo z populárního fanouškovského univerza wowfan.cz

Uvedené dílo bylo přežato z fanouškovské stránky wowfan na základě doporučení zkušenější posuzovatelkou.

Analyzované texty svým obsahem nenaplnují skutkovou podstatu trestného činu, nezařazují se k textům kriminální povahy, přesto jsou využity k forenzně lingvistickým účelům, neboť se jedná o texty se zájmem o autorství, které Musilová (2005a, s. 68) také zařazuje do oblasti zájmu forenzní lingvistiky.

Texty k analýze jsou členěny do 8 kapitol, z nichž 6. kapitola představuje text sporný. Veškerý text splňuje vytyčené náležitosti uvedené v kapitole 2.5. Jsou dostatečně dlouhé, celistvé, vztahují se ke stejnému tématu a je lineární – od začátku

až do konce ho čteme v jedné lineární řadě zleva doprava. Charakterizujeme je do skupiny primárních, přesněji do uměleckého stylu, jsou dostatečně dlouhé, základní funkcí je estetičnost, je sdělná, snaží se o předání faktů, myšlenek a událostí tak, aby byl vyvolán intenzivní citový prožitek. Působí na rozum, cit a fantazii čtenáře.

Veškerý text je také interpretován v er-formě.

Z hlediska seřazení se jedná o texty horizontální, rozdělené na jednotlivé kapitoly. Nicméně tyto kapitoly nejsou nijak pojmenované, nemají žádný nadpis, v žádné kapitole se nevyskytuje jakákoliv intence autora přiblížit či alespoň naznačit události, které se budou v kapitole odehrávat. Návaznost kapitol je poměrně nejasná, nesystematicky zvolená, každá kapitola začíná jinou událostí v jiném prostředí. Je však nutno podotknout, že se autor snažil vtáhnout čtenáře do děje z pohledů tzv. *Aliance* (lidí) a *Hordy* (orků/ogků), kdy se jednotlivé děje popisují odděleně. Až v závěrečné části (v 7. a 8. kapitole) dochází k prvnímu střetu hlavních protagonistů z řad *Aliance* a *Hordy*.

9 Rovina syntaktická

9.1 Větná skladba

Základní otázkou každého výzkumu je volba jednotky. V našem případě jsou to věty, které budeme definovat zcela mechanicky a formálně jako vzdálenost mezi dvěma tečkami (T – T) eventuálně znaky, které tečku zastupují.

V uvedeném příkladě si ukážeme, jak budeme postupovat:

..., „*Ješ si jistej, že to byly vůbec jeho knihy?*“ *znovu se rozesmál Frenzell a bouchnul...* – dodržujeme-li naši klasifikaci věty jako vzdálenost mezi dvěma tečkami, eventuálně znaky, které tečku zastupují, souvětí začínající přímou řečí klasifikujeme odděleně od uvozovací věty jako souvětí o délce 2 vět. Dále jej klasifikujeme jako souvětí souřadné, ve kterém je vedlejší věta v tvaru předmětném (uvozena spojkou *že*).

9.1.1 Srovnávací text

Autor srovnávacího textu preferuje jednoduché věty než souvětí, a to v poměru 859:636 viz tabulka 1. Nejčastěji se jedná o souvětí o délce 2-3 vět, a jenom výjimečně se vyskytují souvětí delší (*Její brána byla sice ještě zavřená, ale všichni dobře věděli, že se brzy otevře a z citadely poté vyjdou desítky mágů, kteří budou ostatním tlumočit Rhoninovy rozkazy pro tento den*). Z hlediska souvětí souřadných, tedy takových souvětí, které jsou složeny z více hlavních vět, jsou mluvnicky na sobě nezávislé, přičemž věty jsou buď spojeny spojkami souřadícími, nebo jsou k sobě přiřazeny beze spojek, se nejčastěji objevují v poměru slučovacím a odporovacím. V menší míře se pak vyskytují v poměru důsledkovým a příčinným (důvodový).

Podobně je tomu i u souvětí podřadných, tedy takových souvětí, které obsahují jednu větu hlavní a více vět vedlejších. I zde jsou věty sepsány v poměru slučovacím a odporovacím, nejfrekventovaněji ve formě vedlejších vět přívlastkových, předmětných a časových (přísluvečné časové).

Zaměříme-li se na nejfrekventovanější spojovací výrazy, nejčastěji se v textu opakují: *a* (352 výskytů), *že* (140 výskytů), *ale* (179 výskytů), *když* (63 výskytů). V poměrech mezi větami převažuje poměr slučovací (*a* /více než 250 případů/), poměr odporovací (*ale* /107/, *však* /4/, *ani* /1/, *když* /1/) a poměr důsledkový (*a proto* /3/, *takže* /3/).

Výskyt konjunkce: *a* /352/, *že* /140/, *ale* /179/, *aby* /33/, *takže* /3/ *jak* /2/, *ani* /8/, *i* /9/, *neboť* /4/, *dokonce i* /2/, *kdybys* /2/, *protože* /1/, *přesto* /2/, *dokonce* /1/, *než* /3/, *či* /1/, *až* /2/, *sice* /1/, *i přesto* /1/, *zatímco* /2/, *abychom* /2/...

Konjunkce ve větách vedlejších:

- Přívlásková: *a* /22/, *že* /2/, *žes* /1/.
- Předmětná: *a* /19/, *ani* /3/, *ale* /1/, *když* /2/, *že* /112/, *aby* /7/, *jak* /7/, *jestli* /3/, *abychom* /1/, *ať* /2/, *zda* /2/, *abych* /1/.
- Podmětná: *když* /3/, *že* /9/, *jak* /1/, *kdyby* /1/.
- Přísudková: *že* /1/.
- Příslovečná časová: *a* /5/, *když* /55/, *jak* /2/, *zatímco* /3/, *než* /6/, *až* /1/.
- Příslovečná přípustková: *a* /3/, *zatímco* /2/, *ačkoliv* /4/, *i když* /3/, *ať* /2/, *přestože* /1/.
- Příslovečná měrová: *a* /2/, *když* /1/, *že* /3/, *jak* /1/.
- Příslovečná způsobová: *a* /1/, *ale* /1/, *že* /9/, *aby* /1/, *než* /2/, *čímž* /1/.
- Příslovečná příčinná (důvodová): *a* /2/, *že* /4/, *neboť* /4/, *a tak* /4/, *protože* /8/, *než* /3/, *a proto* /3/, *ani* /1/.
- Příslovečná podmínková: *a* /1/, *když* /1/, *jestli* /8/, *kdybych* /1/, *pokud* /1/.
- Příslovečná účelová: *aby* /25/, *abychom* /2/, *abych* /1/.
- Doplnková: *jak* /1/.

Tabulka 1: Zastoupení vět v textu srovnávacím

	Věty jednoduché	Souvětí
Kapitola č. 1	118	78
Kapitola č. 2	79	59
Kapitola č. 3	136	72
Kapitola č. 4	73	75
Kapitola č. 5	143	96
Kapitola č. 7	162	145
Kapitola č. 8	148	111
Celkem	859	636
Průměr \bar{x}	122,7	90,9

Přestože se v textu nevyskytuje tolik vykřičníků (25), autor srovnávacího textu používá toto interpunkční znaménko v několika případech. V 8 případech jej používá při oslovení v 5. pádě („*Faywarde! Faywarde!*“), v 7 případech na konci výpovědi s rozkazovací funkcí („*Zaujměte bojové postavení!*“), v 7 případech také na konci vět oznamovacích s výrazným zvolacím rázem („*Jsme tady, Nzorothe!*“) a ve 3 případech na konci výpovědi, které jsou tvořeny neslovesnými, samostatnými výrazy nevětnými – větné ekvivalenty (*Jeskyně!*). Z hlediska zakončení slovních druhů vykřičníkem zaznamenáváme podstatná jména (15), přídavná jména (2), zájmena (2), slovesa (2), příslovce (3) a částice (1).

Ve srovnávacím textu nalezneme 100 tázacích vět. Můžeme si zde povšimnout, že se podobně jako u vykřičníků pro zdůraznění děje jednou opakuje dvojnásobné užití otazníků („*Kde je? Kde je?*“), a také se zde jednou vyskytuje použití dvou po sobě jdoucích interpunkčních znamének – vykřičník a otazník – také pro zdůraznění („*Co musím!?*“). V textu převládají otázky v přímé řeči a pouze čtyři v nepřímé řeči (*A přitom Deren patřil mezi jeho nejlepší přátele. Ale proč? Proč se mu Deren ve snu zjevil až teď? A proč se ten sen úplně odlišoval od všech ostatních, které kdy Merlot měl?*). Nejvíce otazníků, které se v textech vyskytují, jsou ve větách jednoduchých (68), druhý nejčastější výskyt je u samostatných výrazů nevětných – větných ekvivalentů (17), a také u souvětí (16). Tázací věty byly nejčastěji zakončeny slovesem (35) a podstatným jménem (27). Dále jsou to zájmena (17) a přídavná jména, příslovce a částice se shodně objevují v 7 případech a v 1 případě i číslovka. Nejčastějším typem tázacích vět podle postoje mluvčího byly věty doplňovací (50) a věty zjišťovací (46). Otázka řečnická se zde vyskytla pětkrát.

Co je u autora srovnávacího textu velmi příznačné, je užití větných ekvivalentů (106), a také výpustek (73). Formou výpustek se autor v mnohém případě snaží poukázat na to, že věta není zcela ukončena („*Ale ten trpaslík... Hadran... „Hjalmar. „...ano... se před chvílí vydal prozkoumat jeskyni. Říkal, že se za chvíli vrátí.*“). V případě, že se výpustka nachází před slovem (nejčastěji na začátku nové věty/výpovědi), autor je nijak neodděluje mezerou („...a další ve vesnici.“ „Co je to posedlo?“), („...to skončit...jednou...provždy.“). Autor srovnávacího textu se také často přiklání k užití těchto výpustek, ať už se jedná o vynechání určitého textu nebo u nedokončených výpovědí (celkem 73 výskytů).

Zde je pár uvedených příkladů:

- *Paladinové byli v řeči daleko přesnější a stručnější. Kdyby tak jenom... „Pomoc!“ Náhlý výkřik přerušil proud Dawnbringerových myšlenek.*
- *„Nevím jistě, pane.“ Odvětil Fandrel. „Ale ten trpaslík... Hadran...“ „Hjalmar.“ „...ano... se před chvílí vydal prozkoumat jeskyni.*
- *„Skutečnost je taková, že jsem nezemřel. A ten Starý Bůh... N'zoroth...“ Merlot se otrásl už jen při vyslovení toho jména „...ten také ne. Je to dlouhý příběh, ale ve zkratce... my dva... jsme se stali jednou bytostí. Jenže takhle to nemůže být věčně. Musíš...“*
- *„Co musím!?“ zakřičel Merlot „Co?“ „...to skončit... jednou...provždy.“*

9.1.2 Sporný text

Sporný text disponuje podobně jako u srovnávacího textu, především větami jednoduchými, a to v poměru 102:77. Souvětí jsou také sepsány v délce 2-3 vět, ale neobvyklá nejsou ani souvětí delší (*Když si byl jistý, že mu nehrozí žádné nebezpečí, odhodil svou palici a pomalu ho následoval do jeskyně*). Souvětí souřadné, složené z více hlavních vět registrujeme převážně v poměru slučovacím a odporovacím (*Rozhlédl se a uviděl malou jeskyni*). Vedlejší věty se také opakují ve slučovacím a odporovacím poměru, nejfrekventovaněji v přívlastkovém a předmětném tvaru (*I přestože šel správnou cestou, s překvapením zjistil, že není ve Stonardu, ale stojí na písčité mořské pláži*).

Sporný text také disponuje poměrně úzkým repertoárem spojovacích výrazů, z nichž jsou nejfrekventovanější: *že /16/, ale /9/, když /6/*.

V poměrech mezi větami převažuje poměr odporovací (*ale /8/*). Dále se v textu vyskytuje poměr důsledkový (*a proto /1/, a tak /1/*) a poměr vylučovací (*nebo /1/*).

Výskyt konjunkce: *a /44/, že /16/, ale /9/, když /6/, aby /4/, abych /2/, jestli /3/, než /4/, i /1/, a proto /1/, a tak /1/, ať /1/, i přestože /1/*.

- Přívlastková: *aby* (1).
- Předmětná: *a* (1), *ale /1/ že* (11), *aby* (2), *když* (1).
- Podmětná: *že* (1), *ať /1/*.
- Přísllovečná časová: *když* (3), *než /3/*.
- Přísllovečná přípustková: *že* (1), *i přestože /1/*.
- Přísllovečná měrová: *že* (1).
- Přísllovečná způsobová: *že* (1).
- Přísllovečná příčinná (důvodová): *že* (1), *když* (1).

- Přísluvečná podmínková: *když* (1), *jestli* /2/.
- Přísluvečná účelová: *abych* /2/, *aby* (1), *jestli* /1/.

Ve sporném textu registrujeme interpunkční znaménka (vykřičníky) v 7 případech. Ve 4 případech na konci vět oznamovacích s výrazným zvolacím rázem („*Konečně, Stonard!*“), ve 2 případech na konci výpovědi s rozkazovací funkcí („*Počkej!*“) a v 1 případě v oslovení v 5. pádě („*Cersei!*“). V rámci zakončení slovních druhů vykřičníkem se jedná o podstatná jména (2), přídavná jména (1) a slovesa (4).

Text obsahuje celkem 13 tázacích vět. Většina z nich jsou jednoduché věty (9), poté se zde vyskytují 3 souvětí a v 1 případě samostatný výraz nevětný – větný ekvivalent. Převažuje zde zakončení otázek slovesem (6), dále zájmenem (2), částicí (2), podstatným jménem (2) a jeden výskyt příslovce. Tázací věty jsou kromě jedné výjimky obsaženy v přímé řeči (*Vážně si ho nevšimli, nebo to jen předstírají a pak zaútočí?* – jedná se o vyprávění autora). Nejčastějším typem tázacích vět podle postoje mluvčího se v šesté kapitole objevují otázky zjišťovací (8) a doplňovací (5). V jednom případě to byla otázka řečnická, která zároveň jako jediná nebyla užitá v přímé řeči.

I ve sporném textu se vyskytují větné ekvivalenty, nikoliv však v tak hojném počtu (5 výskytů) a pouze **jediná výpustka** („*Nevím. Z ničeho nic mezi sebou začali všichni bojovat. Byli jako šílení. Ať to bylo cokoliv, na mě to nijak neúčinkovalo. Kdyby na mě Rogvar nezaútočil...*“).

9.1.3 Komparace textů

Na základě analýzy sporného a srovnávacího textu docházíme ke zjištění, že autoři preferují věty jednoduché, a to v celkovém poměru 961:713. Z celkového počtu souvětí se objevují i několik delších souvětí (67). Ve většině případů se jedná o souvětí o délce 2-3 vět. Z celkového počtu 67 souvětí, které svým obsahem přesahují délku 2-3 vět, zaznamenáváme 10 případů, které se vyskytují v textu sporném. Poměr tedy činí 57:10 a po převedení do průměrné hodnoty činí 8:10 ve prospěch textu sporného. Z výsledku můžeme usuzovat, že autor sporného textu se vyznačuje větší aktivitou užití delších souvětí. Nejedná se však o nic výrazného, neboť jsou si hodnoty velmi podobné. Čím se ale autor srovnávacího textu diferencuje, je bohatší

zásobenost vět. Autor využívá ve větší míře (po převedení do průměrné hodnoty) jak věty jednoduché, tak i souvětí viz tabulka 2.

Tabulka 2: Celkové zastoupení vět

	Věta jednoduchá	Souvětí
Srovnávací text	859	636
Průměr \bar{x}	(\bar{x} 122,7)	(\bar{x} 90,9)
Sporný text	102	77

U souvětí souřadných se v obou případech nejčastěji vyskytují významové poměry ve tvaru slučovacím, výrazněji však v textu sporném, viz tabulka 3. Druhým nejfrekventovanějším poměrem v souvětí je zápis ve tvaru odporovacím. I v tomto případě můžeme mluvit o větší rozdílnosti textů, ve kterých se průměrná hodnota srovnávacího textu u odporovacích vět pohybuje kolem 14, respektive v intervalu 11-24, zatímco sporný text nezapadá do uvedeného intervalu (9). V celém textu se neobjevují žádné souvětí v poměru vylučovacím, kromě jediné výjimky, a to v kapitole číslo 6, tedy ve sporném textu (*Vážně si ho nevšimli, nebo to jen předstírají a pak zaútočí?*).

Tabulka 3: Významové poměry mezi větami hlavními

	Slučovací	Odporovací	Důvodový	Důsledkový	Vylučovací
Kapitola č. 1	20	12	1	0	0
Kapitola č. 2	18	11	2	2	0
Kapitola č. 3	19	11	4	1	0
Kapitola č. 4	21	11	3	3	0
Kapitola č. 5	37	14	3	5	0
Kapitola č. 7	58	24	1	4	0
Kapitola č. 8	51	16	0	2	0
Průměr \bar{x}	32	14,14	2	2,43	0
Kapitola č. 6	43	9	2	2	1

Významový poměr u vět vedlejších je podobně jako u vět hlavních převážně v poměru slučovacím (40 výskytů ve srovnávacím textu/ 1 výskyt v textu sporném) a odporovacím (1 výskyt ve srovnávacím textu/ 1 výskyt v textu sporném). Druhy vedlejších vět se opakují ve tvaru přívlastkovém, předmětném a příslovecném.

Výraznějších odlišností vět vedlejších v textu nezaznamenáváme. Jediného většího rozptylu si můžeme všimnout ve větách přívlastkových, ve kterých se průměrná hodnota srovnávacího textu pohybuje kolem 24,86 (interval 14 - 37) viz tabulka 4, zatímco ve sporném textu registrujeme 15 vět vedlejších přívlastkových viz tabulka 5. Menšího rozdílu pak zaznamenáváme u vět předmětných. Průměrná hodnota 24,29 (interval 13 – 41) se tolik neodlišuje od sporného textu (21). V ostatních případech se hodnoty pohybují relativně shodně a hodnoty jsou si velice podobné.

Tabulka 4: Druhy vedlejších vět ve srovnávacím textu

	Kapitola 1	Kapitola 2	Kapitola 3	Kapitola 4	Kapitola 5	Kapitola 7	Kapitola 8	Průměr ø
Přívlastková	18	17	27	26	14	35	37	24,9
Předmětná	21	15	13	23	23	41	34	24,9
Podmětná	2	2	1	4	4	1	2	2,3
Příslovečná časová	10	6	3	12	14	24	7	10,9
Příslovečná důvodová	2	1	1	1	0	4	3	1,7
Příslovečná způsobová	1	2	2	0	2	7	1	2,1
Příslovečná podmínková	2	0	3	1	3	3	3	2,1
Příslovečná účelová	3	2	7	4	1	9	3	4,1
Příslovečná měrová	2	2	2	0	1	3	1	1,6
Příslovečná připustková	1	3	2	3	1	3	1	2
Příslovečná místní	0	0	1	0	0	1	1	0,4
Přísudková	0	0	0	1	0	1	1	0,4
Doplňková	0	0	0	0	0	0	1	0,1

Tabulka 5: Druhy vedlejších vět v textu sporném

	Kapitola 6
Přívlastková	15
Předmětná	21

Podmětná	2
Přísluvečná časová	8
Přísluvečná důvodová	2
Přísluvečná způsobová	1
Přísluvečná podmínková	3
Přísluvečná účelová	4
Přísluvečná měrová	1
Přísluvečná přípustková	2
Přísluvečná místní	0
Přísudková	0
Doplňková	0

Co je u autora srovnávacího textu **velice příznačné**, je frekvence užití výpustek (73 výskytů) a větných ekvivalentů (106 výskytů). Tyto větné ekvivalenty, se většinou opakují ve formě substantiv („*Derene*“), partikule („*Asi ano*“) nebo interjekce („*Honem!*“). Zato autor sporného textu téměř výhradně nevyužívá žádné výpustky ani větné ekvivalenty viz tabulka 6.

Tabulka 6: Výskyt výpustek a větných ekvivalentů

	Větný ekvivalent	Výpustky
Kapitola č. 1	25	9
Kapitola č. 2	9	7
Kapitola č. 3	13	6
Kapitola č. 4	8	15
Kapitola č. 5	20	9
Kapitola č. 7	16	11
Kapitola č. 8	15	16
Celkem	106 (ø 15,1)	73 (ø 10,4)
Kapitola č. 6	5	1

Výraznějších rozdílů v rámci použití interpunkčních znamének – vykřičníků nezaznamenáváme. V rámci zakončení slovních druhů vykřičníkem se opakují v podobě podstatných jmen v poměru 15:3 (2:3), přídavných jmen 2:1 (0,3:2), zájmen 2:0 (0,3:0), sloves 2:4 (0,3:4), příslovčí 3:1 (0,4:1) a částic v poměru 1:0 (0,1:0). Číslovky (numeral), předložky (prepozice), spojky (konjunkce) a citoslovce

(interjekce) se neobjevují ani jednou jak v textu srovnávacím, tak i v textu sporném. Z hlediska zastoupení vykřičníků ve větách se objevují v podobě větných ekvivalentů v poměru 3:0 (0,4:0), v oslovení v 5. pádě v poměru 8:1 (1:1) a na konci výpovědi s rozkazovací funkcí v poměru 7:2 (1:2). Jedinou zásadní odchylkou, je užití vykřičníků na konci vět oznamovacích s výrazným zvolacím rázem v poměru 7:4 a po její převedení do průměrné hodnoty se jedná o poměr 1:4, který již může naznačit jistou rozdílnost v textech. Zajímavé je, že autor srovnávacího textu užívá vykřičníky (2) v 5. pádě nikoli jednou, ale dvakrát za sebou („*Pane Dawnbringere! Pane Dawnbringere!*“). Jedná-li se však o příznačný charakteristický rys autora je náročné konstatovat, navzdory faktu, že se podobné užití interpunkčního znaménka (nejenom vykřičníků, ale i otazníků) nevyskytují v textu sporném. K tomu je potřeba obsáhlejší materiál, ve kterém by se vyskytovalo více podobných použití. Ve shrnutí se spíše jedná o dvojnásobné užití v řadě za sebou s úmyslem zdůraznit obsah textu.

Podobně je tomu i u dalších interpunkčních znamének – otazníků. I zde autor textu srovnávacího použil dvojnásobný počet slov zakončené stejným interpunkčním znaménkem („*Aethenas. Kde je? Kde je?*“), zatímco v textu sporném nikoliv. Ve srovnávacím textu se celkem ve 4 případech setkáváme i s nepřímou řečí, které jsou všechny zakončeny otazníkem, zato ve sporném textu se nic podobného nevyskytuje. V obou textech se otazníky vyskytují převážně ve větách jednoduchých v poměru 68:9 (10:9). V menší míře jsou pak zastoupeny v souvětích 16:3 (2:3) a jako součást větných ekvivalentů, zaokrouhleno v poměru 17:1 (2,4:1). Zakončení tázacích vět převažují slovesem 35:6 (v poměru 5:6), podstatným jménem 27:2 (v poměru 4:2), zájmenem 17:2 (v poměru 2,4:2), přídavným jménem 7:0 (v poměru 1:0), příslovcem 7:1 (v poměru 1:1), částicí 7:2 (v poměru 1:2) a číslovkou 1:0. Typy tázacích vět podle postoje mluvčího zaznamenáváme jako doplňovací v poměru 50:5 (7/5) a zjišťovací 46:8 (6,5/8). Otázka řečnická se v celkovém textu objevila v 6 případech, z toho jednou v textu sporném, ovšem nikoliv v přímé řeči, jak je tomu u zbývajících.

9.2 Rozvitost vět

V následujícím příkladě si zavedeme označení: řeč vypravěče - autora (V), přímá řeč (P) a uvozovací věta (U). Tentokrát se zaměříme na délku vět/souvětí v rámci uvedené trojice a pak je srovnáme s řečí vypravěče, přímou řečí a uvozovací větou z textu sporného. Po zpracování a výpočtech dostaneme tabulku, ve které je

zachycen počet slov a vět v rozložení V, P, U. V uvedeném příkladě si názorně ukážeme, jak budeme postupovat:

Kapitola 2: O několik let později... Mladého kapitána stráží Luca Faywarda čekal další nudný den. Ne že by v Nethergarde nebylo dost práce, ale většinou se jednalo o běžné rutinní činnosti, které již Luca unavovaly. „Před pár lety to tu bylo daleko zajímavější.“ říkal si Luc.

- V4, V9, V20, P8, U3.

Z uvedeného úryvku můžeme usuzovat, že kapitola 2 (srovnávací text), je častěji složena z řeči vypravěče o délce 4, 9 a 20 slov, zatímco přímá řeč (1 výskyt) je složena pouze z 8 slov a nejméně se v textu vyskytuje věta uvozovací (1 výskyt) s pouhými třemi slovy.

Podobně budeme postupovat v celé šíři textu jak srovnávacího, tak i sporného a ukážeme si v tabulce, čím se autoři častěji prezentují, popřípadě v jaké délce jsou napsány.

Kapitola 1: V21, V5, V22, V19, V15, V9, V16, V15, V8, V13, V2, V5, V15, V15, V16, V7, V16, P1, P4, V10, V4, V22, V13, P1, U2, P7, V9, V9, P1, U2, P4, P3, U3, P13, U2, P9, P13, P9, P5, P11, U3, P2, P4, U2, P1, P2, V11, P2, P6, P5, P2, P7, U8, V8, V17, V13, V5, V11, V11, V18, V15, V23, P4, U9, P5, P2, U21, V12, P5, U5, P2, V8, V16, V13, P2, U5, P3, P1, U2, P4, P5, P4, U3, P5, P14, P4, P1, U3, V3, U9, P8, V4, V11, V8, V3, P1, V6, V11, V6, V5, V10, P1, U6, P3, P3, U2, P4, P1, P7, P6, P5, P3, P5, P1, P6, P11, P5, U2, V7, V8, P4, P3, P6, P1, V7, P1, V12, V11, V10, V14, P2, U5, P7, P4, P1, U9, V15, P11, U6, V12, P2, U4, P11, V4, V18, P4, U6, V4, V6, V7, P6, P1, U10, V15, V5, V4, V11, V10, P1, P2, P2, U7, V12, V13, V15, V13, V10, V11, V15, V19, V16, V12, V11, U8, P3, V13, V10, V10, V14, P2, P2, P1, V12, P4, U5, P4, P4, V6, V10, P5, U4, V4, P8, P5, P8, P10.

Kapitola 2: V4, V9, V20, P8, U3, V18, V15, V34, V22, V10, V23, V13, V15, V19, V10, V15, V14, V14, V16, V21, V17, P2, U4, P7, P4, U3, P13, P1, P6, P9, U24, V5, P1, U1, P8, P7, P2, V10, V7, P9, U2, P4, V12, P6, U4, V7, V15, P3, U3, P8, P4, U2, V8, P1, U3, P7, P2, U13, P17, P10, U6, P1, U2, V12, V9, P9, P2, U5, P4, P6, U3, P2, P9, V21, P12, P2, P4, P4, V11, V19, V14, V9, V17, V24, P16, U3, P7, U2, P9, P18, V11, P4, P14, P8, P15, P6, V7, P6, U3, V4, V4, V5, V10, V14, V15, V8, V12, V20, V21, V17, V11, V7, V4, V14, V18, V9, V15, V10, V25, V8, V21, V24, V14, V13, V13, V11, P6, U2, V11, V2, V2, P8, P5, U3, V26.

Kapitola 3: V11, V18, V22, P7, U2, P5, V11, V12, V14, V11, V18, V15, V12, P13, U11, P5, U7, V23, V13, V10, P6, U3, P1, P3, P5, P8, U3, V3, V19, V1, P8, U7, V4, V14, V14, P4, U2, P6, P4, V10, P3, U20, P4, P5, U16, V6, P6, P10, U3, P5, U3, P15, V23, P6, U2, P6, V15, P8, U2, V12, P3, U3, P4, P6, P5, P9, P11, U2, P5, U5, P1, U2, P7, P7, U2, P16, P7, P8, P6, U3, P1, U2, P12, P6, P8, U2, P6, P7, P5, P3, U4, P7, P4, U3, P6, V6, V12, V14, V31, V18, V9, P7, U2, P5, U3, P5, U2, P4, P11, P9, P13, U10, P8, P4, U3, P5, P12, U2, P5, U3, P6, U4, V9, V11, V18, P8, U3, P3, U2, P15, P8, P7, U5, P2, U1, P2, P8, P8, P5, U2, V3, P15, U2, V7, P3, U3, V5, P1, P2, P5, U3, P10, V15, V14, P11, U4, P6, P22, P3, V19, V14, P3, P2, U3, P1, U3, P3, P1, U5, P6, P5, P6, P5, V10, P2, U2, P2, V15, P2, U4, V12, V13, V5, P6, P8, P3, P7, V10, P5, P8, P6, P1, U3, P1, P5, P8, P5, V5, V10, P2, U12, V11, V8, V16, P8, U5, P1, U2, P5.

Kapitola 4: V9, V10, V25, V16, V17, V20, V14, V30, V9, V24, V17, V19, V10, V15, V38, V7, V23, U14, P1, P3, V12, U7, P8, P6, P8, P19, V19, V9, V9, P6, U2, V3, V16, P4, U4, P1, P7, P4, U2, V9, V19, V2, P11, V8, P12, P6, V15, V8, V12, V6, V14, V17, V22, V24, V4, V13, P7, U3, P8, U1, V10, V11, V17, V10, P6, P5, V8, V30, V12, V20, V9, V32, V10, V6, V14, V12, V18, V20, V9, V24, V15, V12, V27, V13, V22, V8, P1, U2, P1, V12, P1, U1, V19, V8, V2, V9, V14, P5, U5, P9, P3, U3, P9, P3, U3, P7, P9, P4, V4, V20, V7, P5, P15, P6, U8, P14, V6, P6, P5, V9, P3, P14, P6, P1, U4, V11, P2, U2, P1, P4, U5, V11, V7, V10, V6, V7, V6, V11, P4, U9, U3, V6, V18, P1, U2, P3.

Kapitola 5: P5, P6, P3, P10, P6, P6, P1, P1, P1, P2, V4, V16, P3, U2, V5, P7, P8, U3, P4, P6, P13, V3, P6, P11, V13, V14, V16, V10, V19, V12, V19, V7, U15, P5, P2, P11, U2, P3, U3, P6, P1, P5, P17, P9, P6, P9, U3, P4, P11, P7, P18, P6, P3, P9, P13, P8, U8, P7, P2, P9, P6, P6, P7, U3, P2, P9, P4, U5, P6, P1, U8, P3, U5, P6, P3, U13, P7, P12, P4, U7, V9, V14, P8, U3, V11, P4, P7, P10, P1, P7, U3, P1, P4, P18, V16, P4, V5, P15, P8, P9, U10, P7, V7, P14, P10, P12, P7, P2, U6, V12, P8, U3, P8, U2, P14, P1, U2, V6, V11, P5, P2, P15, V8, V10, P3, U4, V7, P4, P1, P7, P5, V5, V20, V20, V13, P11, U2, V11, V9, P3, U3, P1, P5, P5, U2, P3, U3, P1, P3, P3, P3, U2, P6, P8, V9, V5, V13, P3, P8, U3, P4, U11, P1, P7, U3, P8, P6, P4, P1, U9, P2, U5, P2, P10, P2, U2, P9, V9, V18, V13, V25, V17, P5, U2, V13, P4, U14, V9, V15, V13, V5, P1, P3, V15, P1, P2, U6, V12, V10, P2, U1, P3, V11,

V13, V5, V11, P4, P1, V13, P3, V11, P2, U4, V16, V8, V15, P7, U12, P3, U6, V12, V6, P1, U2, P4, V16, V5, V7, V10, P1, P1, V12, V14, V20, V6, V5, V14, V16, V12.

Kapitola 6: V10, V8, V11, V18, V16, V15, V6, V3, V6, V9, V9, V15, V3, V4, V11, V15, V13, V18, V8, V18, V9, V6, V7, V12, V5, V4, V12, V10, V12, P5, U4, V11, V3, V10, V10, V6, P4, U1, P4, V4, V12, V9, V15, V18, V17, V6, V7, V20, V13, V16, V14, V13, V4, V9, V17, V11, V11, V11, V6, P1, P1, U2, V7, V8, P4, V15, V6, V5, V9, V10, V17, V13, V17, P1, U1, P1, V12, P5, P4, U4, U10, P8, V16, P8, P1, P8, P3, P9, P5, P8, P6, V5, P3, P10, V9, P7, P5, U6, V14, V6, V7, V6, P8, U9, P5, P1, V8, V5, P3, U4, V5, P5, P4, U6, P4, U1, P17, P1, P1, U2, U6, P16, P5, P6, U5, P5, U3, P10, P7, P6, P3, U2, P1, P3, U5, V7, V4, P9, P10, P6, P3, U4, P4, U3, P11, U2, P7, U4, V11, P2, P3, P6, U3, P4, P11, U2, P1, U3, P13, P8, P3, P8, U2, P4, P4, U4, V13, V12, V5, P2, P6, P5, V6, V8, V7, P7, U3, P2, P5, U2, P5, U2, V12.

Kapitola 7: V14, V10, V18, V20, V3, V14, V7, V7, V21, V15, P5, U3, P8, P8, V14, V4, V9, V7, P9, U2, V14, P2, P11, P5, P2, P8, P8, P1, U3, P10, U7, P7, P9, P11, U3, V8, P2, U1, P5, V8, V8, V23, V8, V8, P9, U2, P5, U2, P6, P12, P12, P5, U3, V17, V7, V13, V14, V12, V18, P3, U4, P4, P5, U2, V13, V16, P5, U12, V18, V12, V27, U7, P3, P8, V13, P7, P4, U2, P7, V8, P1, P5, U3, P16, P3, U6, P8, P3, U6, P7, P1, U2, P4, P9, P11, P1, U4, P16, P18, P1, U13, P2, P8, P13, U2, V9, P2, U1, P2, V12, V8, V18, V14, V17, V8, V8, V16, V34, V13, V22, P1, U7, P4, V10, V10, V8, V19, V16, V6, V11, V6, P4, P8, P4, U4, V17, P6, P6, P9, U3, P1, U10, V19, P5, P5, U1, P18, P2, U5, P7, P1, U2, P7, V11, V17, V23, V27, V14, V20, V13, V6, V6, V15, V24, V14, P6, U3, P10, V13, P8, U2, P9, U2, P7, P11, P1, V5, V10, P6, U15, P7, P1, U8, P12, P4, V7, V8, V8, P8, U2, V10, P12, P8, P7, V8, P14, P18, P8, U9, P2, V10, P1, U2, P3, P7, U2, P8, P15, P5, P8, U2, P3, U2, P6, P8, P6, U3, P6, U6, V10, V13, V11, P8, V8, V9, V25, V11, P4, U4, P7, P7, U4, P5, U2, P12, P8, P6, U2, P3, P11, P6, P4, U3, P13, P15, U3, V15, P3, P13, P2, U9, P9, P8, P2, P6, P2, U5, P9, U5, V5, V17, V11, V8, V14, V20, V18, V18, V8, V9, V12, P2, V17, P2, P6, U9, V5, V11, V27, V16, V15, V17, V7, V16, V21, V5, V15V V6, V13, V15, V19, V8, P8, P2, U10, V13, P6, U5, V18, P3, P2, U9, P4, U3, P10, P11, U4, P6, P6, U13, V21, V12, V28, V21, U12, P5, P4.

Kapitola 8: V14, P3, U3, P4, U3, P5, P5, P5, U2, P1, U3, P1, P2, U5, P3, P1, U14, P4, U4, P4, U9, P14, P2, P4, U13, V16, V18, P1, U7, P5, P5, V13, P5, P6, V14, P5, P5, P15, P6, U15, V8, V15, V9, V6, V19, P4, P11, U6, P5, V7, V9, P5, P10, P4, V13, V8, P5, V4, V10, V9, P5, U3, P14, V10, V6, P10, P6, P9, P17, P4, V16, P17, P19, P7, V6, V17, P1, P6, P4, U5, P5, V5, P15, P2, U4, P15, P6, P2, U2, P4, P1, U3, P8, V22, P1, U3, P4, V4, P13, P13, P9, U8, U11, P5, P4, V18, V9, V13, V16, V10, U2, P9, P8, P8, P15, P7, U8, P4, V8, V16, P6, P4, U2, P4, P6, P1, P6, U4, P4, V8, V11, P4, U17, V14, P8, P3, P10, V11, P3, U15, V7, V13, P4, U4, P1, U2, P1, V4, P4, V11, V8, P6, V8, V11, V20, V16, P10, V12, V4, V13, P2, U7, V12, V11, V16, V13, P4, U3, V5, P4, V11, P4, V17, V9, V15, V18, P7, U3, P4, V7, V26, V21, P3, U5, V7, V5, P7, P7, V13, P4, P4, U2, P3, U11, P2, U5, P4, V14, V11, V18, V12, V10, P1, U9, P6, P12, V4, P5, P8, P2, V3, P4, U3, P5, P6, V14, P3, U2, P5, P7, P11, P2, U4, P2, V6, P3, U15, V10, V6, P7, U2, P3, U6, P6, V19.

Dříve než se pustíme do samotné analýzy uvedených hodnot, již na první pohled můžeme vizuálně registrovat jisté proměnlivosti v textech. Sporný text se vyznačuje tím, že v první části převažuje výhradně jenom vyprávění autora (tučně zvýrazněné V). Vyprávěcí text pak postupně přechází do přímé řeči a ve druhé části převládá již jenom přímá řeč postav (P) a vyprávění autora se téměř vytrácí. Tyto přímé řeči se pravidelně střídají s uvozovací větou.

Tabulka 7: Průměrná délka vět vypravěče (V)

Kapitola	Vyprávění V		Ø délka vět
	Počet vět	Počet slov	
Kapitola 1	86	959	11,1

Kapitola 2	68	915	13,5
Kapitola 3	51	631	12,4
Kapitola 4	82	1129	13,8
Kapitola 5	69	737	10,7
Kapitola 7	119	1576	13,2
Kapitola 8	83	967	11,7
Ø kapitol	79,7	987,7	12,3
Kapitola 6	85	841	9,9

9.2.1 Komparace textů

Délka vět vyprávění (řeči autora) srovnávacího textu se vyznačuje mírnou homogeností. Průměrná délka věty se pohybuje okolo 12,3, v intervalu od minimální hodnoty 10,7 (kapitola 5) k maximální hodnotě 13,8 (kapitola 4) viz tabulka 7. Na základě získaných údajů lze usuzovat, že minimální průměrná délka vět pro kapitoly 5 je způsobena velkým počtem vět v přímé řeči. V celkové struktuře textu kapitoly 5 je 54,39% vět ve tvaru přímé řeči, 16,74% vět uvozovacích a 28,87% řeči autora viz tabulka 10. Podobně je tomu i v opačném případě u maximální hodnoty průměrné délky vět. U kapitoly 4, která se naopak vyznačuje malým počtem vět v přímé řeči (31,51% vět), je zato velice frekventovaná v počtu slov a délce vět v řeči autora (56,16%) a vyznačuje se nejdelší průměrnou hodnotou délky vět.

Průměrná hodnota délky vět u textu sporného (9,9) se vyskytuje mimo interval hodnot textu srovnávacího 10,7–13,8.

O srovnávacím textu lze obecně konstatovat, že se vyznačuje menší mírou homogeností (výsledné hodnoty nejsou tolik úzké, ale ani rozmanité) a může posloužit k nalezení invariantního jevu vhodný k charakteristice autorského stylu.

Tabulka 8: Průměrná délka vět v přímé řeči s větou uvozovací

Kapitola	Přímá řeč P		Ø délka vět	Uvozovací věta U		Ø délka vět
	Počet vět	Počet slov		Počet vět	Počet slov	
Kapitola 1	83	368	4,3	28	153	5,5

Kapitola 2	47	316	6,7	20	91	4,6
Kapitola 3	109	658	6	49	202	4,1
Kapitola 4	46	273	5,9	18	71	3,9
Kapitola 5	130	744	5,7	40	220	5,6
Kapitola 7	138	900	6,5	59	272	4,6
Kapitola 8	133	743	5,6	51	307	6
Ø kapitol	98	571,7	5,8	37,9	188	4,9
Kapitola 6	69	371	5,4	28	105	3,8

V následujícím příkladě se zaměříme na délku vět v rámci promluvy postav (přímá řeč a uvozovací věta). Po zpracování a výpočtech, ve kterém jsou zachyceny počty slov a vět v rozložení P, U, je vidět, jak text srovnávací má rozdílné zastoupení jednotlivých pásem. Ovšem po převodu získaných údajů do její průměrné hodnoty se již od sebe nijak výrazně neliší a má určitou tendenci ke shlukování v intervalu 5–7. Z tohoto poměrně úzkého intervalu se vymyká (nikoliv však ve veliké míře) pouze jediná kapitola (1). Hodnota délky vět P v textu sporném činí 5,4 a svým průměrem pro věty P stojí v intervalu hodnot textu srovnávacího.

V rámci vět uvozovacích U jsou si hodnoty podobné a neodchylují se do extrémních rozměrů. Interval hodnot činí od nejnižšího 3,9 k maximální hodnotě 6. Z uvedených údajů je zajímavé, že sporný text stojí svou průměrnou hodnotou 3,8 mimo uvedený interval, respektive stojí na samém okraji hodnot textu srovnávacího.

Na základě doložených výsledků lze usoudit, že věty v přímé řeči textu sporného jsou obecně kratší než v textu srovnávacím (kromě kapitoly 1). Podobně je tomu i u vět U (uvozovací věta) jehož hodnota činí 3,8 a i v tomto případě se jedná o věty kratší než u textu srovnávacího, a také se svou hodnotou objevuje mimo interval textu srovnávacího.

Tabulka 9: Průměrná délka vět V + P + U

Kapitola	V + P + U		Ø délka vět
	Počet vět	Počet slov	
Kapitola 1	197	1480	7,5
Kapitola 2	135	1322	9,8
Kapitola 3	209	1491	7,1
Kapitola 4	146	1473	10,1

Kapitola 5	239	1701	7,1
Kapitola 7	316	2748	8,7
Kapitola 8	267	2017	7,6
Ø kapitol	215,6	1747,4	8,1
Kapitola 6	182	1317	7,2

V posledním příkladě si vytvoříme z vět typu V, P, U jediný soubor (větu v tabulce označíme jako V + P + U) tj. popíšeme je jediným průměrem. Tabulka 9 ukazuje, že ze zpracovaných textů se průměrná hodnota délky vět srovnávacího textu pohybuje kolem 8,1 v intervalu 7,1–10,1. Sporný text svou hodnotou (7,2) zapadá do uvedeného intervalu.

Tabulka 10: Procentuální zastoupení vět

	Rozložení V		Rozložení P		Rozložení U		V + P + U	
	Slov %	Vět %	Slov %	Vět %	Slov %	Vět %	Slov	Vět
Kapitola č. 1	64,80	43,65	24,86	42,13	10,34	14,21	1480	197
Kapitola č. 2	69,21	50,37	23,90	34,81	6,88	14,81	1322	135
Kapitola č. 3	42,32	24,40	44,13	52,15	13,55	23,44	1491	209
Kapitola č. 4	76,65	56,16	18,53	31,51	4,82	12,33	1473	146
Kapitola č. 5	43,33	28,87	43,74	54,39	12,93	16,74	1701	239
Kapitola č. 7	57,35	37,66	32,75	43,67	9,90	18,67	2748	316
Kapitola č. 8	47,94	31,09	36,84	49,81	15,22	19,10	2017	267
Kapitola č. 6	63,86	46,70	28,17	37,91	7,97	15,38	1317	182

9.3 Pozice substantiv

V další části se zaměříme na počátky a zakončení větných celků. Zaměřit se pouze na analýzu rozvitosti vět, respektive na její délku, představuje důležitou roli při individuální identifikaci autora, neboť se jedná o jev shrnující, ale nevyjadřuje zdaleka všechny vlastnosti věty. Například se to týká těch změn, které ve struktuře věty souvisejí s pořádkem slov. Už Vilém Mathesius poznamenal:

„Pořádek slov neboli slovosled je jedním z nejjemnějších výrazových prostředků, které čeština má. Český slovosled není volný, jak se často říká, neboť nikdo, kdo chce dobře mluvit nebo psát česky, si nemůže řadit slova ve větě libovolně, jak ho napadne. Je však velmi citlivý ke všem momentům, které mohou mít na něj vliv. Tím se čeština pronikavě liší od nejznámějších nám jazyků kulturních, němčiny, francouzštiny a angličtiny, neboť v těch je

slovosled převahou ustálený, pevný, a to v němčině nejméně a v angličtině nejvíce.“ (Vašák, 1980, s. 91).

Práce o aktuálním členění větném poukazuje na důležitost větného zakončení. V případě diplomové práce se soustředíme na začátky a konce větných celků v rámci slovních druhů. Vašák v *Metodách určování autorství* (1980, s. 91) poukazuje právě na substantiva, které jsou, jednak vysoce frekventovaný slovní druh poskytující dostatek materiálu, a také je považuje za takový slovní druh, které jsou sémanticky nejzatíženější.

Studium pozice posledního substantiva v textu poskytlo zajímavé výsledky. V tabulce 11 uvádíme počet vět se substantivem na finálním a prefinálním místě, zároveň je vypočítána jejich průměrná hodnota a poměr, aby byly výsledky pro jednotlivé texty srovnatelné.

Tabulka 11: Zakončení substantiv

Text	Finální pozice	Prefinální pozice	Poměr
Kapitola č. 1	102	22	4,6
Kapitola č. 2	78	22	3,6
Kapitola č. 3	89	21	4,2
Kapitola č. 4	99	21	4,7
Kapitola č. 5	96	10	9,6
Kapitola č. 7	171	47	3,6
Kapitola č. 8	129	27	4,8
Průměr	106,1	24,3	5
Kapitola č. 6	89	18	4,9

Dosažené výsledky naznačují výraznou nehomogenost poměru pro text srovnávací, která se pohybuje od minimální hodnoty 3,6 po 9,6 (průměr 5). Sporný text svou průměrnou hodnotou poměru 4,9 leží mírně stranou od průměrné hodnoty srovnávacího textu, přesto ale zapadá do širšího intervalu 3,6–9,6.

Z důvodu velké nehomogenosti substantiv na konci vět se v následujícím příkladě zaměříme na počáteční pozice substantiv. Aby byly výsledky navzájem

srovnatelné, i v tomto případě vypočítáme poměr výskytu substantiv na prvním a druhém místě věty.

Tabulka 12: Počáteční pozice substantiv

Kapitola	Počáteční pozice substantiv	Sekundární pozice substantiv	Poměr
Kapitola č. 1	13	42	0,3
Kapitola č. 2	30	22	1,4
Kapitola č. 3	34	38	0,9
Kapitola č. 4	39	22	1,8
Kapitola č. 5	59	31	1,9
Kapitola č. 7	63	62	1
Kapitola č. 8	59	47	1,3
Průměr	42,4	37,7	1,2
Kapitola č. 6	32	22	1,5

V tabulce 12 si na rozdíl od substantiv na konci vět, můžeme všimnout na menší rozdíly v jednotlivých pásmech. Výskyt substantiv na začátku vět ve srovnávacím textu se vyznačuje větší mírou homogenosti (až na odchylku v kapitole 1). V uvedeném rozboru se hodnoty po vypočítání jejich poměru pohybují od minimálního 0,3 (eventuálně od 0,9) po maximální 1,9. I v tomto případě, podobně jako u substantiv na finálním, respektive prefinálním místě, sporný text hodnotou svého poměru 1,5 zapadá do poměru pro srovnávací text, a tím de facto také zamítá hypotézu, že by byl sporný text napsán jiným autorem než autorem textu srovnávacího.

9.4 Přímá řeč a uvozovací věta

9.4.1 Chybovost v interpunkci ve srovnávacím textu

Chybovost v interpunkci je u autora srovnávacího textu **velmi výrazná**. Nejčastěji se dopouští chyb v přímé řeči následované větou uvozovací, nebo pokud je přímá řeč oddělena uvozovací větou. V místech, kde se píše čárka (např. „*Tak už jsem konečně doma,*“ *zaradoval se pocestný*) se v mnohém případě objevují tečky, nebo interpunkční znaménko chybí (např. „*Promiň.*“ *napřáhl meč* „*Musíš mi to*

odpustit.“). V případě, že se uvozovací věta nachází před přímou řečí, zakončuje se dvojtečkou (např. *Babička pravila: „Chlapče, podej mi šití.*“). Nicméně, i zde se autor srovnávacího textu dopouští obdobných chyb, kdy výhradně používá jenom tečky.

Zde je pár uvedených příkladů v jednotlivých kapitolách:

Tabulka 13: Použití interpunkčních znamének

Chybné užití/absence interpunkčních znamének (tečka, čárka, dvojtečka) v jednotlivých kapitolách:		
Kapitola č. 1	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Víte, pane, když jsme objevili tu jeskyni, vydali jsme se ji samozřejmě prozkoumat.</i>“ <i>hlásil Heralion.</i> - <i>Dawnbringer už se chystal zopakovat otázku, když Aethenas zašeptal. „Myslím, že se to už velmi brzo dozvíme.“</i> 	<p><i>Chybné užití tečky, absence čárky.</i></p> <p><i>Chybné užití tečky, absence dvojtečky.</i></p>
Kapitola č. 2	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Generál Lordenson si s vámi přeje mluvit, pane Faywarde.</i>“ <i>ohlásil neznámý.</i> - „<i>Ahoj Lucu,</i>“ <i>přivítal ho veselý Frenzell „máš za sebou určitě perný den, he?“</i> 	<p><i>Chybné užití tečky, absence čárky.</i></p> <p><i>Absence čárky na konci uvozovací věty.</i></p>
Kapitola č. 3	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Ať už se v tom chrámu děje cokoli, brzy tomu přijdeme na kloub.</i>“ <i>říkal si Fel'zerul vždy, když hleděl ze své místnosti směrem k chrámu.</i> - „<i>Má pravdu.</i>“ <i>zašeptal nakonec „Má pravdu.“</i> 	<p><i>Chybné užití tečky, absence čárky.</i></p> <p><i>Chybné užití tečky, absence čárky na konci první přímé řeči, absence čárky na konci uvozovací věty nebo tečky.</i></p>
Kapitola č. 4	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Nevím. Je to určeno přímo do vašich rukou. Nikdo to ještě nečetl.</i>“ <i>odpověděl mág.</i> - „<i>Vím, že máš mnoho otázek,</i>“ <i>uslyšel Merlot Derenův hlas „ale já mám jenom málo času na jejich zodpovězení.“</i> - <i>Poté si nasadil monokl, otevřel první ze svých knih a bez vyzvání začal číst. Desolace.</i> 	<p><i>Chybné užití tečky, absence čárky.</i></p> <p><i>Absence čárky na konci uvozovací věty.</i></p> <p><i>Chybné užití tečky, absence dvojtečky.</i></p>

	<i>Kapitola první, kentauři. “</i>	
Kapitola č. 5	<ul style="list-style-type: none"> - „Ještě nemůže tolik mluvit, moc by se unavil.“ upozornil Lordensona medik. - „Chceš boj,“ zašeptal „máš ho mít.“ - Oba dva chvíli mlčeli, ale Luc měl na jazyku mnoho otázek a tak nakonec promluvil. „Jak jsem se dostal sem? Do Nethergarde?“ 	<p><i>Chybné užití tečky, absence čárky.</i></p> <p><i>Absence čárky na konci uvozovací věty.</i></p> <p><i>Chybné užití tečky, absence dvojtečky.</i></p>
Kapitola č. 6 (sporný text)	<ul style="list-style-type: none"> - „Vlevo je Malosh a je to docela dobrý bojovník. Ten s páskou přes oko je Grimnal, prodával tady zbroj. A ten třetí tady trénoval lovce. Jmenuje se Ogromm.“ představila je Cersei postupně. 	<i>Chybné užití tečky, absence čárky.</i>
Kapitola č. 7	<ul style="list-style-type: none"> - „Na cestě před námi jsem spatřil utábořenou hordskou skupinku.“ hlásil Merlotovi. - „Ano,“ pomyslel si Merlot „je jednoduché svádět nenávist k Hordě na bitvu u Angratharu.“ - Když k němu ork došel, představil se. „Jmenuji se Garg.“ 	<p><i>Chybné užití tečky, absence čárky.</i></p> <p><i>Absence čárky na konci uvozovací věty.</i></p> <p><i>Chybné užití tečky, absence dvojtečky.</i></p>
Kapitola č. 8	<ul style="list-style-type: none"> - „Nelíbí se mi to tady.“ zašeptal Luc a jeho hlas se rozlehl po celé komnatě. - „Mé jméno není důležité.“ uslyšel jeho hlas „ale můžete mi říkat První.“ - Pak promluvil. „Okamžik, na který jsme dlouho čekali, je konečně tady. Ted' nás čeká souboj se Starým bohem osobně.“ 	<p><i>Chybné užití tečky, absence dvojtečky.</i></p> <p><i>Chybné užití tečky, absence čárky na konci první přímé řeči, absence čárky na konci uvozovací věty.</i></p> <p><i>Chybné užití tečky, absence dvojtečky.</i></p>

9.4.2 Chybovost v interpunkci ve sporném textu

Ve sporném textu se autor prezentuje správným užitím interpunkčních znamének, správně odděluje věty přímé od vět uvozovacích a z celkového počtu dvojice přímých a uvozovacích vět se až na jednu výjimku nevyskytují žádné chyby viz tabulka 13.

9.4.3 Majuskule a minuskule

Výskyt malých (minuskule) a velkých písmen (majuskule) také může posloužit k identifikaci autora ve forenzní lingvistice. Autor srovnávacího textu se celkem v 10 případech dopustil chyb špatného užití minuskulí. V případě, že je uvozovací věta včleněna mezi přímé řeči, první přímá řeč by měla být zakončena čárkou, uvozovací věta také čárkou a počáteční písmeno druhé přímé řeči by měla začít malým písmenem („*Něco se s ním děje. „proplouvala mu v hlavě myšlenka „Ale co?“*“). Nejenom, že se v uvedeném příkladě, dopustil chybného užití velkého písmena v druhé přímé řeči, ale také tečky na konci první přímé řeči a chybějící čárky ve větě uvozovací. Ovšem v případě, že by uvozovací věta byla zakončena tečkou, následující přímá řeč by již mohla začít velkým písmenem. Podobných případů se ve srovnávacím textu nachází vícekrát (nikoliv však v hojném počtu) a bylo poměrně náročné klasifikovat, zda se jedná o věty typu přímá řeč – uvozovací věta (P-U) nebo přímá řeč – uvozovací věta – přímá řeč (P-U-P). Vašák (1980, s. 74) přistupuje k dané problematice tak, jak byly vytvořeny autorem textu a měli by se počítat odděleně v závislosti na pozici tečky. Snažíme se zachytit autorovy zvyklosti, charakteristické rysy a spojováním bychom jenom narušili jeho principy a záměry. Jak již bylo řečeno, podobných typu vět se však v textech moc nevyskytují.

Na rozdíl od autora srovnávacího textu, ve sporném textu nenacházíme téměř žádné podobné chyby a autor správně užívá interpunkční znaménka, včetně malých a velkých písmen („*Jsem ted' příliš slabý, „namítl, „musím si chvíli odpočinout.*““).

9.4.4 Komparace textů

Zatímco se ve všech kapitolách srovnávacího textu vyskytují gramaticky nepřesné užití interpunkčních znamének v přímé řeči s větou uvozovací, ve sporném textu se až na jednu výjimku žádné obdobné chyby nevyskytují. Na rozdíl od srovnávacího textu, ve kterém se autor prezentuje neznalostí kodifikace užití interpunkčních znamének v přímé řeči s uvozovací větou, autor sporného textu se naopak vyznačuje poměrně výraznou znalostí bez žádných závažnějších chyb. Přestože se v textu objevila jedna podobná chyba, s velikou pravděpodobností bychom připisoval tuhle odchylku spíše nepozornosti autora než neznalosti kodifikace. Ve shrnutí, v oblasti přímých a uvozovacích vět nacházíme zatím nejvýraznějších odlišností. Enormních chyb registrujeme ve srovnávacím textu, ve kterém zaznamenáváme minimálně přes 172 chybně užitých teček, 212 případů vynechání

čárek a v 11 případech se jedná o chyby vynecháním dvojtečky. Celkový počet uvedených chyb mohl být výrazně vyšší. Některé věty se mohly klasifikovat odlišněji, nejenom jako přímá řeč s větou uvozovací (P-U), ale také se mohly rozšířit o další přímou řeč a klasifikovat se jako P-U-P, a tím by se počet chyb v interpunkčních znaménkách mohl výrazně zvýšit např. „*Sledoval jsem je až do jejich vesnice,*“ pokračoval Luc. → „*Sledoval jsem je až do jejich vesnice,*“ pokračoval Luc, „*ležela v horách blízko vstupu do Tainted Scar.*“

V návaznosti na uvedený problém (P-U/P-U-P) se také odlišněji klasifikovalo užití malých a velkých písmen. V případě, že bychom klasifikovali dvojici jako P-U, uvozovací věta by končila tečkou a další přímá řeč by začínala majuskulí. Ovšem v případě, že bychom je klasifikovali jako P-U-P, uvozovací větu bychom zakončili nikoliv tečkou, ale čárkou (chybu tečky a čárky bychom zaznamenali do tabulky) a druhá přímá řeč by začínala malým písmenem a chybu velkého písmena bychom taky doplnili do tabulky. Ovšem, jak již bylo zmíněno, držíme se doporučení Vašáka (1980, s. 74) a přistupujeme k dané problematice tak, jak byly vytvořeny autorem tzn. klíčovým bodem klasifikace je pozice tečky na konci uvozovací věty.

Tabulka 14: Chybovost v interpunkci/majuskule

Kapitola	1	2	3	4	5	6	7	8
Tečky	16	12	36	13	23	1	41	31
Čárky (absence)	19	17	40	15	26	1	51	44
Dvojtečky (absence)	2	0	0	3	2	0	2	2
Majuskule	1	0	1	3	1	0	3	1

10 Rovina Morfologická

10.1 Slovo a jeho délka

V rámci délky slov vycházíme z teze, že sledovaná délka byla klasifikována jako každá vzdálenost mezi dvěma mezerami. Do celkového počtu nejsou zahrnuty interpunkční znaménka, názvy kapitol včetně číslovek (*1. kapitola*). Cizí slova (jména) byly převedeny do základního tvaru např. Fel'zerul → Felzerul. Výsledné hodnoty jsou uvedeny v tabulce 15, která udává počet slov o délce 1, 2, 3... písmen pro texty srovnávací a sporný.

Tabulka 15: Délka slov v textech

Počet grafémů	Počet slov v kap. 1	Počet slov v kap. 2	Počet slov v kap. 3	Počet slov v kap. 4	Počet slov v kap. 5	Počet slov v kap. 6	Počet slov v kap. 7	Počet slov v kap. 8
1	104	110	93	88	110	106	215	138
2	248	211	271	266	332	262	457	367
3	127	159	156	152	245	118	275	198
4	179	135	188	173	203	149	359	248
5	188	226	209	243	232	188	379	328
6	169	122	185	176	214	197	377	274
7	178	121	164	153	157	148	322	220
8	117	119	132	103	117	69	187	127
9	53	54	50	64	55	43	80	63
10	38	25	29	27	34	23	50	33
11	53	26	12	19	22	15	30	16
12	17	6	5	7	5	5	9	4
13	3	5	1	1	2	3	6	2
14	6	1		2			2	
15		3			1			
16	1							

Tabulka 16: Počet slov a jejich průměr

	Počet prvků (slov textu)	Průměr
K1	1481	5,1
K2	1323	4,9
K3	1495	4,8
K4	1474	4,8
K5	1729	4,6
K7	2748	4,8
K8	2018	4,7
K6	1326	4,7

10.1.1 Komparace textů

Průměr délky slov se vypočítá následujícím postupem – každý počet slov v kapitole (k_1) vynásobíme počtem grafémů (x_1) a výsledek vydělíme celkovým počtem slov té dané kapitoly (n). Pro příklad uvedeme kapitolu 1:

$$(x_1 * k_1) + (x_2 * k_2) + \dots \div n = \bar{x} \quad \bar{x} = [(x_1 \times k_1) + (x_2 \times k_2) + \dots] \div n$$

$$(1 * 104) + (2 * 248) + (3 * 127) + \dots \div 1481 = 5,1$$

Autor textu srovnávacího se na základě doložených výsledků projevuje větší tendencí použití delších slov, než je tomu u autora textu sporného. Velikou výhodou je, že průměrné délky slov u textu srovnávacího tvoří poměrně úzký interval hodnot, od minimální 4,6 (kapitola 5) po maximální 5,1 (kapitola 1). Text sporný svou průměrnou délkou slova 4,7 stojí na vnitřním okraji intervalu. Podíváme-li se na procentuální zastoupení slov v tabulce 10, text sporný disponuje velice malým počtem slov ve větách přímých (28,17%). V návaznosti na uvedený údaj se setkáváme na velice zajímavou myšlenku, ve kterém se Vašák (1980, s. 94) zmiňuje, že přímá řeč, jakožto doslovná reprodukce řeči postav bývá obecně krátká. Přesto text prostý svou hodnotou sahá k minimální hodnotě textu srovnávacího 4,61, a pokud bychom se drželi (čistě hypoteticky) uvedeného názoru, že čím méně přímých slov P , tím by hodnoty délky slov měli být vyšší. Nicméně, výsledné hodnoty sporného textu tomu nenasvědčují. Přestože je sporný text zastoupen v malé míře přímou řečí postav, i tak sahá k vnitřnímu okraji intervalu.

11 Rovina Lexikální

11.1 Adverbia

Použití adverbii jsou bez jakýchkoli odchylek užívány podle norem spisovné češtiny. Mezi deset nejčastějších adverbii v textu srovnávacím se opakují:

1. Už – 49 výskytů.
2. Ještě – 31 výskytů.
3. Pak – 23 výskytů.
4. Rychle – 21 výskytů.
5. Tam – 21 výskytů.
6. Již – 20 výskytů.
7. Tady – 20 výskytů.
8. Teď – 19 výskytů.
9. Tak – 18 výskytů.
10. Znovu – 19 výskytů.

V ostatních případech se vyskytují adverbia, která mají frekvenci od dvou do 10 výskytů. Co nás ovšem v rámci adverbii zajímá je její zastoupení ve sporném textu. Celkem se v textu objevuje 52 různých adverbii, které se nejčastěji opakují v tvaru způsobovém a časovém. Nejfrekventovaněji jsou užity adverbia *konečně* (3), *tady* (5), *tu* (3), *jen* (3), *ještě* (5). Ostatní adverbia se v textu objevují 2krát (*zpátky*, *také*, *špatně*, *vážně*, *rychle*, *hned*, *teď*, *dlouho*, *ven*, *docela*, *víc*) a zbytek po jednom (*pevně*, *tak*, *určitě*, *ostrážitě*, *nechápatě*, *smutně*, *postupně*, *stejně*, *rozpačitě*, *roztomile*, *klidně*, *pomalou*, *zatím*, *pak*, *opět*, *kdysi*, *předtím*, *najednou*, *doted'*, *tenkrát*, *nikde*, *dovnitř*, *venku*, *sem*, *kam*, *příliš*, *tolik*, *až*, *nejstatněji*, *raději*, *proč*, *spolu*, *přímo*, *očividně*, *vlevo*, *znovu*).

Analýza adverbii představuje velmi podstatnou součást identifikace autora ve forenzní lingvistice. V následujícím příkladě se zaměříme na nejvýraznější shody a odlišnosti mezi texty srovnávací a texty sporné. Zaměříme se na taková adverbia, která jsou v textu (především sporném) nejvíce zastoupena, a pokusíme se k nim určit další synonymní výrazy, které jsou v obou textech zastoupeny. Dále se zaměříme i na taková adverbia, které nejsou v textu sporném tolik zastoupeny, ale svou hodnotou mohou výrazně ovlivnit samotnou identifikaci. Především jsou to adverbia nebo její

synonymní výrazy, které svým obsahem nijak nenaruší vyznění autora. V poslední řadě jsme také vybrali adverbia, které nám byly doporučeny zkušenějšími posuzovateli.

- Ještě: Pro uvedené adverbium bylo poměrně náročné najít v textu jak ve sporném, tak i v textu srovnávacím takové synonymní výrazy, které by je svým obsahem mohly zastoupit. Pro adverbium *ještě* nenacházíme žádné synonymní výrazy v textu sporném. I v textu srovnávacím toho moc nenajdeme, autor v jediném případě použil jiného výrazů: *navíc* („*Navíc mě jeden z těch ogrů zranil, takže jsem strávil celou noc na ošetřovně.*“). Dalším synonymním výrazem, který se v textu vyskytuje, je adverbium *dále*. Celkově bylo užito ve dvou případech pouze v textu srovnávacím, zato v textu sporném ani jednou (*Dále se pak ke skupince přidalo i několik stonardských stráží, především orkských válečníků, které vedl žump zvaný Zuul.*).
- Tady: pro toto poměrně frekventované adverbium nacházíme synonymní výrazy ve dvou variantách. V textu srovnávacím jde o výrazy *zde*, *tu*, („*Bloudili jsme tu asi hodinu*“ / „*A jinak se zde nic zvláštního nestalo?*“). Zatímco v textu sporném se používá jenom výraz *tu* („*Myslíš, že tu můžou být další jako ty?*“).
- Ven: adverbium *ven* a jeho delší varianta *venku* je zastoupena pouze v textu sporném („*Ještě předtím, než jsi přišel, jsem slyšela venku nějaký hluk.*“). Ve srovnávacím textu se objevuje jeho synonymní varianta *pryč*, nejméně ve třech případech (*Garg se jí chystal pozdravit, ale elfka si ho ani nevšimla a odpochovala pryč.*).
- Jen: V textu sporném se adverbium *jen* objevuje pouze v jeho samostatné formě celkem 3krát (*Garg chvíli jen tak stál a pozoroval murloka.*), oproti tomu v textu srovnávacím jsou zastoupeny jak jeho kratší varianta *jen*, tak i delší *jenom*. Ve 14 případech se objevuje jeho delší varianta *jenom* („*Je to jenom jeden člověk.*“). Kratší varianta se v textu srovnávacím objevuje celkem 10krát („*Touhle houštinou se jen tak neprosekáme.*“). V 1 případě je pak ve srovnávacím použito synonymní výraz *pouze* (*Z útočníků zemřeli pouze dva mágové, tři vojáci pak byli různými způsoby zraněni.*).
- Konečně: Co je u autora srovnávacího textu příznačné je, že často inklinuje k použití uvedeného adverbia v její synonymní variantě (*nakonec*) mnohem častěji, celkově se v textu nachází v 15 případech, zatímco adverbium *konečně*

je zastoupeno 12krát a v jednom případě v záporném tvaru *nekonečně* (*Na pochmurných tvářích členů výpravy se **konečně** objevil náznak úsměvu/ Zajímalo ho, co o něm asi v Orgrimmaru ostatní warloci vyprávěli, ale nakonec se rozhodl, že to nechá být.*). Ve sporném textu se adverbium *nakonec* nevyskytuje ani jednou. Jenom ve 3 případech jsou adverbia *konečně*, použity v textu sporném, z toho jedna je zvolacího rázu zakončené interpunkčním znaménkem (vykřičníkem).

- Taky: zajímavým zjištěním je u adverbia *taky*. Zatímco ve srovnávacím textu je zastoupena v jeho hovorové formě *taky* v 7 případech, v textu sporném se toto poměrně používané adverbium nevyskytuje ani jednou. Autor sporného textu výhradně použil jenom jeho spisovnou formu *také* (*Chtěl, aby s ním **také** šli do Stonardu, ale šaman jeho nápad zavrhl.*). Oproti textu sporného, autor srovnávacího textu využívá adverbium v obou jeho formách. Celkem byly v textu užity 12krát (*taky*) a 14krát (*také*). Další jeho synonymní výrazy v podobě *těž*, *taktěž*, *rovněž* se v textu nevyskytují.
- Hned: toto časové adverbium má v textech tři podoby. V prvním případě se jedná o jeho základní formu *hned*, které se v textu sporném vyskytuje ve 2 případech, zatímco v textu srovnávacím celkem v 18 případech (*Začínali být netrpěliví a požadovali po Gargovi, aby jejich šamanovi pomohl, a to **hned**.*). V dalším případě se jedná o jeho rozšířenou variantu s předponou *-i*, *ihned*. Ovšem v textu sporném se nevyskytuje ani jednou, zatímco v textu srovnávacím je užito celkem v 5 případech („*V tom případě bychom ho tedy měli **ihned** použít.*“). V posledním případě se jedná o další variantu, *okamžitě*. Celkem v 8 případech jej můžeme nalézt v textu srovnávacím, v textu sporném ani jednou (*rozkázal a vojáci se **okamžitě** rozeběhli k východu jeskyně.*).
- Ted': Další časové adverbium, které se ve veliké míře vyskytuje v textu srovnávacím, celkem v 19 případech, zatímco autor sporného textu jej využil ve 2 případech. Synonymním výrazem *nyní* disponuje pouze autor srovnávacího textu, celkem ve 12 případech (Generála Lordensona to překvapilo a musel se **nyní** vložit do diskuze.).
- Vždy: toto časové adverbium se v textech sporného nenachází ani v jeho delší variantě. V případě autora srovnávacího textu se její kratší varianta adverbia nachází ve 2 případech a delší varianta *vždycky* jednou („*Tohle jsi **vždycky***

chtěl vidět.“). Velice zajímavým zjištěním je, že autor textu srovnávacího používá toto časové adverbium v jeho poměrně netradiční podobě s předponou *-pro* (*Jeskyni jednou **provždy** pohřbít a nikdy se už do ní nevrátit.*). Celkem bylo uvedené adverbium s předponou užito 4krát.

- Víc: Adverbium míry *víc* se v obou textech vyskytuje v poměru 2:6 ve prospěch textu srovnávacího. Druhý stupeň adverbia se v textu sporném nevyskytuje, zatímco ve srovnávacím materiálu se adverbium *více* vyskytuje v 6 případech a v superlativu ve 2 případech (*Ta poslední se jim vryla do paměti snad **nejvíce.***).

11.2 Adjektiva

Adjektiva plní funkci větných členů jako shodný přívlastek, jmennou část přísudku a jako doplněk. Ve sporném textu se vyskytuje celkem 61 adjektiv. Mezi nejčastější adjektiva patří *ostatní, další, hluboký a temný*. Ve srovnávacím textu se vyskytuje celkem 711 adjektiv, mezi které se nejčastěji opakují adjektiva *další, starý, ostatní, celý, poslední, mrtvý, ogří, hlavní, jiný, velký a jistý*. Pro lepší přehlednost si je převedeme do níže uvedené tabulky.

Tabulka 15: Četnost adjektiv.

Nejfrekventovanější adjektiva			
Text srovnávací (celkem 711)		Text sporný (celkem 61)	
<i>Další</i>	29	<i>Ostatní</i>	5
<i>Starý</i>	27	<i>Další</i>	3
<i>Ostatní</i>	21	<i>Hluboký</i>	2
<i>Celý</i>	18	<i>Temný</i>	2
<i>Poslední</i>	14	Ostatní adj.	1
<i>Mrtvý</i>	12		
<i>Ogří, hlavní</i>	11		
<i>Jiný, velký, jistý</i>	10		
Ostatní adj.	10 a méně		

V obou textech se ve velké převaze vyskytuje adjektivum jakožto shodný přívlastek. Se substantivem, ke kterému se tyto adjektiva vztahují, se vždy shodují

v pádě, čísle, rodě – latinsky nazýváme shodu kongruence (Mašková, 2006, s. 51). Adjektiva jakostní (též kvalifikační nebo kvalitativní) vyjadřují pouze vlastnost substantiv, ale nijak se k nim nevztahují. Patří k základní slovní zásobě, a proto nejsou odvozeny od jiných slov. Zpravidla je můžeme stupňovat. Ve sporném textu je to například *velký, dobrý, špatný, čistý, ostrý* atd. Ve srovnávacím textu jsou to *starý, modrý, fialový, zelený, rudý, dlouhý, smutný, mladý, velký, pustý* a další. Adjektiva relační (neboli vztahová), nejenomže označují vlastnost, ale také vyjadřují vztah a často se nesklonují. Ve sporném textu jsou to například *ulovený, možný, zakrvácený, mořský, písečný, vstupní*. Ve srovnávacím textu jsou adjektiva relační například *magický, kovový, hliněný, vyprahlý, oslepující, zábavnější, obří, lidský, krokodýlí, slovní*. Adjektivum skloňujeme trojím způsobem – jmenné, složené (tvrdé, měkké) a smíšené (otcův, matčin). Ani ve sporném, ani ve srovnávacím textu se nevyskytuje jmenné skloňování. Smíšené se vyskytuje pouze dvakrát, a to stejné slovo *Fel'zerulův*. Je to skloňování podle typu otcův a vzniklo odvozením ze substantiva – přesněji ho zařazujeme mezi adjektivum individuálně posesivní (má vztah k jediné osobě). Nejvíce se zde vyskytuje složené skloňování tvrdé, jehož vzorem je *mladý*. Patří zde slova *komický, samotný, orkský, provinilý, léčivý, zraněný, vydatný, ostrý, netrpělivý, drobný, čistý, šílený* a mnoho dalších. Podle skloňování měkkého (vzor *jarní*) patří slova *ostatní, vstupní* a další. Smíšené skloňování se vyskytuje ve srovnávacím textu vícekrát. Podle vzoru otcův skloňujeme *Maloshův, Derenův, Lucův, Aethanasův, Merlotův, N'zorotheův, Frenzellův, Septimův, arcimágův, generálův, Dawnbringerův, Lordensonův, Zuulův, Thrallův, Gargův a Rhoninův*. Všechno jsou to slova vytvořená odvozováním ze substantiv a patří do skupiny adjektiv individuálně posesivní (Grepel et al. 1996, s. 281–284). Podle vzoru matčin se ani zde žádné slovo nevyskytuje. Slova vytvořená, odvozená ze substantiv, které patří do skupiny adjektiv druhově posesivní, jsou v 6. kapitole pouze slovo *orkský*. V ostatních kapitolách jsou to slova *lidský, ogří, prasečí, kentaurský, orkský, jaguáří, krokodýlí, gnómi a zvířecí*. Skloňování podle vzoru *mladý* je také nejčastější ve srovnávacím textu, například slova *mocný, vyvolený, celý, jiný, starý, stejný, plný, polstrovaný, naléhavý, statečný, dalaranský, pomatený, stříbrný, stručný, náhlý* a mnoho dalších. Podle vzoru *jarní* zde skloňujeme *jaguáří, poslední, hlavní, ostatní, další, brutální, krokodýlí, prasečí, tamější, okolní, noční, západní, oční* a tak dále.

Adjektiva vytváříme několika způsoby: odvozováním ze substantiv, z adjektiv, z verb, z adverbí, z předložkových vazeb, adaptací přejatých adjektiv a skládáním (Grepl et al. 1996, s. 165–184). Adjektiva odvozená z adjektiv vyjadřují různé míry. Využíváme přitom komparaci (stupňování) nebo jinou derivaci. Komparace se dělí na tři stupně: pozitiv (první, základní), komparativ (druhý stupeň) a superlativ (třetí stupeň). Komparativ je v 6. kapitole vyjádřen slovem *menší* a ve zbývajících kapitolách slovy *přesnější, stručnější, zajímavější, důležitější, šťastnější, opatrnější, lepší, raději, náročnější, menší, inteligentnější, silnější a horší*. Superlativ v 6. kapitole slovem *nejsilnější* a v ostatních slovy *nejlepší, nejzvládnutější, nejstručnější, nemladší, nejbližší a nejmenší*. Čeho si také všímáme je že, adjektivum *rad* se při stupňování mění v adverbium *raději*. Adjektiva odvozená od verb jsou ve sporném textu *ulovený, mrazivý, zakrvácený, svírající, léčivý, uzdravený, zraněný* a další. Ve srovnávacím jsou to *padající, připomínající, zničený, přijíždějící, hlídkující, naléhavý, neznámý, následující, oslepující* a další. Adjektiva ze substantiv jsou například *ohnivý, deštivý, mořský, orkský* a spousta dalších a ve srovnávacím například *hliněný, dobrodružný, lordaeronských, stormwindské, hillsbradský, lidský, oční* a spousta dalších. Adjektiva z adverbí jsou ve sporném textu například *přímý, jiný, správný* a ve srovnávacím *ranní, západní, tamější, včerejší* a další. Co se týče srovnávacího textu tak zde nacházíme více použitých slovotvorných způsobů. Adaptace přejatých slov byla využita u slov *finální, neutrální a magický*. Tvoření slov skládáním je použito u slov *prostořeký, stříbrozlaté, trojčlenné, bojeschopný, zlověstný, pětičlenný a dvoudenní*. Adjektivum z předložkových pádů je slovo *bezzvládný*.

11.3 Cizí slova

V textech se ve veliké míře objevují cizí slova, která jsou všechna přejatá z anglického jazyka. Většinou se jedná o taková slova, která jsou uměle vytvořená autorem anebo jsou přejatá z populárního univerza WOW (World of Warcraft) zpracovávající vědecko-fantastickou tematiku. Tyto cizí slova se v obou textech opakují jako jména hlavních protagonistů (*Garg, Cersei, Luc, Merlot*) nebo se také objevují pro pojmenování cizích příslušností-ras (ork, ogr, murlok atd.).

11.4 Komparace textů

Analýza textů na rovině lexikální přinesly zajímavé informace. Analýza adverbii představuje v oblasti forenzní lingvistiky velice podstatnou roli při identifikaci autora. U autora textu srovnávacího je celkem zastoupeno 274 různých adverbii, z nichž jsou nejčastěji používány adverbia časová a způsobová. Podobně je tomu i u textu sporného, ve kterém zaznamenáváme 52 různých adverbii, které se také objevují nejčastěji v tvaru způsobovém a časovém. V menší míře jsou pak u obou textů zastoupeny adverbia místní a účelová. Použití adverbii z hlediska synonymních výrazů se u obou autorů výrazně liší. Autor srovnávacího textu používá více synonymních výrazů, jak v jeho dlouhém tvaru (*jenom/vždycky*), tak i v krátkém (*jen/vždy*). Dále častěji používá i adverbia v její synonymní variantě (*konečně/nakonec, hned/ihned/okamžitě, teď/nyní*), nebo používá adverbia i v jejím spisovném a hovorovém tvaru (*také/taky*). Oproti tomu, autor sporného textu výhradně používá pouze jeden a tentýž tvar.

Z hlediska adjektiv nezaznamenáváme větších odlišností. V obou textech plní adjektivum především funkci větných členů jako shodný přívlástek. V textech se objevují adjektiva kvalifikační (kvalitativní) a relační (vztahová). Při skloňování adjektiv se v textu sporném i srovnávacím nevyskytují žádná adjektiva jmenná. Jedinou odlišností je u adjektiv smíšených, které se v textu sporném objevují jenom ve dvou případech (*Než opustil Fel'zerulovu skupinu, ukázali mu směr, kterým se má vydat/ Garg nepochyboval, že byl napaden stejnými tvory, kteří napadli i Fel'zerulovu skupinu*). Zato v textu srovnávacím se smíšené skloňování vyskytuje mnohem častěji (podle vzoru otcův). Nejčastěji se v obou textech vyskytují adjektiva složené (tvrdé a měkké) podle vzoru *mladý a jarní*.

Ve sporném a srovnávacím textu se vyskytují především dva způsoby použití cizích slov (všechna cizí slova jsou přejatá z anglického jazyka). Nejčastěji se zde vyskytují jako jména postav (*Argos Dawnbringer, Aethenas, Luc, Garg, Deren Soulfall, Merlot London atd.*) a místa (*Dalaran, Nethergarde, Blasted Lands, Dark Portal a mnoho dalších*). Druhý způsob slouží pro pojmenování ras (*ork, ogr, arcimág, elfka, gnom, wyvern, warlock, troll, murlok, kentaur, draenei*), hodností (*paladin, arcimág*) a věcí (*tabard*). Autor textu srovnávacího vytváří často ze jmen přídavná jména, dokonce je i různě skloňuje (*dalaranský, lordaeronský, Hillsbraští farmáři, outlandský, nethergardské, Atal'aiští trollové, kentaurský, ogří, ogrovy, hordská, stonardských, trollsý, orkských*), zatímco autor textu sporného používá

jména v její základní podobě až na 2 výjimky (*Reedského, orkských*). Kromě četnosti výskytů cizích slov nezaznamenáváme větších rozdílů, především z důvodů, že veškerá použitá cizí slova jsou uměle vytvořena a objevují se pouze jako jména, popřípadě rasa a hodnosti, pro které nemáme v českém jazyce žádný překlad.

12 Grafická a formální rovina

Oba autoři se vyznačují určitým repertoárem interpunkčních znamének. V převážné míře se opakují tečky, čárky a uvozovky. V menší míře jsou pak zastoupeny výpustky, vykřičníky, otazníky a dvojtečky. Nejčastěji se v textu objevují uvozovky (nepočítáme-li tečky a čárky). Ty jsou zastoupeny pouze v jejich české variantě v dvojitém typu „*text*“⁶⁶ a slouží pouze k vyznačení přímé řeči v textu. Žádné jiné použití uvozovek se v celém textu nevyskytuje (žádné přezdívky, slangy, nespisovné výrazy, ironické užití, vysvětlení významu, doslovné citáty, přísloví nebo rčení). Oba autoři noremně užívají uvozovky, nicméně obrovským rozdílem je použití dalších interpunkčních znamének u přímých řečí navazované uvozovací větou viz. přímá řeč a uvozovací věta. Pouze ve dvou případech jsou použity kulaté závorky (srovnávací text), ve kterém jsou zapsány dodatečné informace týkající se tématu: *I když brzy do Nethergarde dorazily zprávy o jeho smrti (údajně ho zavalil mrtvý pekelník), Luc ho přesto považoval za toho šťastnějšího.*

Ve třech případech se ve srovnávacím textu objevují středníky. V dnešní době se středníky již moc nevyužívají, někteří je považují za projev anachronismu, a ve většině případů je lze nahradit tečkou nebo čárkou („*A tebe... ukázal První na Luca, ...beztvární nezabili ani v bažinách ani u ogří základny; místo toho tě dovedli do vesnice*). Výhodou je, že se tyto středníky na rozdíl od sporného textu objevují pouze v textu srovnávacím. Můžeme je tedy také považovat za další odlišný charakteristický rys autora, přestože se jich v textu moc nevyskytuje.

Jednotlivé části textu jsou rozděleny do kapitol, které začínají číslovkou a tečkou (**1. kapitola/ 2. kapitola**). Kapitoly 1-6 začínají po číslovce a tečce malým písmenem, ovšem kapitoly 7-8 jsou celé napsány velkými písmeny (**7. KAPITOLA/ 8. KAPITOLA**). Další odlišností, kterým se text prezentuje, je její návaznost ke kapitolám. Kapitoly od textů nejsou nijak odděleny řádkami, například formou nadpisu, jak tomu bývá ve většině uměleckých děl, ale ihned na sebe navazují po jednom odklepu (**1. kapitola** *Dalaran, město mágů, se majestátně vznášel nad Crystalsong Forestem.*). Jediným poznávacím znakem čím se distancuje od textu je samo o sobě svým názvem (**1. kapitola**), ale také svým tučným zvýrazněním. Kapitoly (2, 4, 6) které navazují na konec předchozího textu, nejsou také nijak odděleny řádkami a nezačínají na nové stránce („*Tohle je něco daleko horšího.*“ **4.**

kapitola Dalaran, město mágů, se majestátně vznášel nad Crystalsong Forestem.)
Kapitoly 7 a 8 jsou již odděleny od předchozího textu zvlášť a začínají na nové stránce. Čím se také jednotlivé kapitoly navzájem odlišují je i způsob rozložení stránky. Mezery mezi řádky u kapitol 1, 2, 8 jsou rozloženy rozdílněji (rozložení 0 bodů a velikost mezer 1,0), než je tomu v ostatních kapitolách (rozložení 10 a velikost mezer 1,15).

12.1 Komparace textů

Po formální stránce nalézáme několik podivných odlišností, kterými se text prezentuje. Srovnávací text se po formální stránce dokonce jeví, jako by byla napsána více autory. Texty se navzájem odlišují **velikosti písmen kapitol** (*1. kapitola – 8. KAPITOLA*), **řádkováním** (ná vaznost textu oddělené pouze jedním odklepem: *...On nás už očekává. 2. kapitola O několik let později...*) a **rozložením řádek** (velikosti mezer). Kapitola sporného textu začíná podobně jako v předchozích kapitolách malým písmenem, je tučně zvýrazněná, ale na rozdíl od sedmé a osmé kapitoly není nijak oddělena od textu řádkováním. Dále se odlišuje od první, druhé a osmé kapitoly rozložením mezer mezi řádky (velikost 10). Veškerý text je jinak napsán ve stejném formátu stejné velikosti, bez žádného členění na úseky, žádného rozdělení do odstavců, a také se zde nevyskytují žádné ilustrace.

13 Pravopisná rovina

Ve srovnávacím a sporném textu nalezneme různé pravopisné chyby, které buď pramení z nepozornosti, anebo z neznalosti normy. Neznalost gramatiky se projevuje ve srovnávacím textu například ve skloňování základní číslovky *oba*. Autor zde použil chybný tvar 3. pádu *oboum* (*k oboum učňům*), takže by to správně mělo být *k oběma učňům*. Ve třetí kapitole je věta s hovorovou spojkou: „*Škoda, žes u toho nebyl.*“ Správně by mělo být *že jsi*. V sedmé kapitole se nachází překlep: *Garg si všiml, že Cersei šloupla na jednu gnomí mrtvolu a teď si otírala boty od krve*. Místo *šloupla* by mělo být *stoupla*. Velmi často se ve srovnávacím textu vyskytují buď chybně použité čárky, anebo interpunkční znaménko úplně chybí (chyby v interpunkci v přímé řeči s uvozovací větou nejsou započteny). Celkem najdeme 19 chyb v interpunkci. V textu autor často zapomíná oddělit vloženu větu vedlejší z obou stran, například ve větě: *Měl v plánu dojít až k cestě, ze které karavana odbočila a podívat se, jestli se na ní náhodou něco neděje*. Gramaticky správná věta by měla obsahovat čárku za slovesem *odbočila* (...*karavana odbočila, a podívat se...*). Autor také zapomíná psát čárku před poměrem důsledkovým, a to především před výrazy, které ve svém výrazu obsahují spojku *a* (např. *a proto, a tak*). Chyby se vyskytují i v jiných případech (chybí čárka před oslovením, před dvojitým spojovacím výrazem *ani* a podobně). Níže jsou některé vypsány věty, ve kterých je obsažena chyba a v závorce, která za větou následuje, je věta ve správném znění.

- *Měl v plánu dojít až k cestě, ze které karavana odbočila a podívat se, jestli se na ní náhodou něco neděje. (...karavana odbočila, a podívat se...).*
- *Vy budete, předpokládám ten orkský šaman. (...budete, předpokládám, ten...).*
- *Rhonin zjistil, že ho Septimus zvědavě pozoruje a téměř nezatelně kývl hlavou. (...pozoruje, a téměř...).*
- *Rhonin mu pokynul a když mág vstal, předal mu dopis. (...pokynul, a když mág...).*
- *Často se mu stávalo, že celé dny nemohl usnout a pak usnul ve chvíli, kde se mu to nejméně hodilo. (...usnout, a pak usnul...).*
- *Už asi dva dny prozkoumávaly artefakty, které našel nějaký horlivý dobrodruh ve Storm Peaks a nyní se přistihl, že už asi několik minut místo artefaktů prozkoumává svou sklenici na víno. (...ve Storm Peaks, a nyní...).*

- *Merlotovi toto místo silně připomínalo Dalaran, a na chvíli zapochyboval o tom, zda vůbec usnul. (...Dalaran a na chvíli...).*
- *Vše, co je ohraničenou tou zdí, stromy, listí, cesta... to vše jsem já Deren.(...listí, cesta..., to vše...).*
- *Když na ní uviděl slovo Nethergarde, viděl, že dopis už nebude muset číst a odhodil ho na podlahu. (...číst, a odhodil ho...).*
- *Přišel jste právě včas generále. (...včas, generále...).*
- *Ten byl pravděpodobně jejich vůdce, protože je jedním mávnutím ruky přiměl zbraně odložit a vydal se k Merlotovi. (...odložit, a vydal se...).*
- *Víc času již Merlot představováním ztratit nechtěl a tak přešel hned k věci. (...nechtěl, a tak...).*
- *Pak si ale všiml, že v bráně stojí i jakýsi ork a zarazil se. (...jakýsi ork, a zarazil se.).*
- *Když se pak k trojici, která u brány stála, přiblížil, zjistil, že ani voják ani mág nejsou z nethergardské posádky. (...ani voják, ani mág...).*
- *Konečně na jednom místě objevil své hluboké stopy, které zde předtím zanechal a ukázal ostatním, kudy lézt. (...zanechal, a ukázal...).*
- *Merlot rozdělil vojáky na dvě skupiny, vedené Lucem a Gargem a sám došel až doprostřed místnosti. (...dvě skupiny vedené...).*

Ve sporném textu se také nacházejí chyby v interpunkci, ale pouze ve 4 případech. Na rozdíl od sporného textu se nevyskytují chyby před spojkami důsledkovými. V následujících větách si povšimneme, že čárka chybí před spojkou nebo, která se v textu vyskytuje v poměru vylučovacím, takže před ní čárku musíme napsat. Pak dvakrát chybí čárka za větou vedlejší a jednou čárka přebývá.

- *Než opustil Felzerulovu skupinu ukázali mu směr, kterým se má vydat. (...skupinu, ukázali...).*
- *Vážně si ho nevšimli nebo to jen předstírají a pak zaútočí? (...nevšimli, nebo to...).*
- *Opět se otočil na zraněného šamana, soustředil se a seslal, co nejsilnější kouzlo. (...seslal co nejsilnější...).*
- *„Skupina, se kterou jsem šel do chrámu Atal'Hakkar byla napadena.“
(„...Atal'Hakkar, byla napadena.“).*

Ve sporném textu se objevují i překlepy ve slovech *Místy Reedské pobřeží* (správně *Misty Reedské* – pokud správně usuzuji, že se jedná o cizí název přejaté z anglické jazyka „mist“ což v překladu znamená mlha), *přiznala sem* (správně *přiznala se*).

14 Interpretace výsledků

14.1 Syntaktická rovina

V Obou textech si všímáme, že autoři kombinují souvětí s větami jednoduchými. Nejčastěji se objevily věty/souvětí o délce 2-3 vět, ale neobvyklá nejsou ani souvětí delší. Autor sporného textu se projevuje o něco vyšší frekvenci užití delších souvětí (2-3 vět) než u autora textu srovnávacího, a to v poměru 10:8. Nejedná se však o nic výrazného. Autor textu srovnávacího se v rámci komparace projevuje větší mírou použití vět jednoduchých tak i souvětí. I v tomto případě se však nejedná o nic výrazného a hodnotíme je jako závěr nerozhodný. Dosažené výsledky nás nijak nepřesvědčily ke shodě nebo rozdílnosti.

Poměr četnosti vět činí 859:102 (\emptyset 122,7:102) a interval hodnot srovnávacího textu se pohybuje od nejnižšího 73 po nejvyšší 162 viz tabulka 1. Hodnota textu sporného (102) zapadá do uvedeného intervalu a můžeme zde hovořit o totožném autorství. K tomu je však potřeba zjistit procentuální pravděpodobnost autorství. Výsledná procentuální hodnota činí 83,1%, což spadá do kladného závěru (shodné) s vysokou pravděpodobností.

V případě souvětí, které se vyskytují v poměru 636:77 (\emptyset 90,9:77) postupujeme podobně. Hodnota sporného textu 77 zapadá do širšího intervalu textu srovnávacího 59–145. Po převedení výsledku do procentuálního zápisu a kategorického závěru konstatujeme závěr kladný (shodné) s vysokou pravděpodobností (84,7%).

V rámci výskytu významových poměrů mezi větami hlavními (u souvětí souřadných) nezaznamenáváme větších rozdílů. Jedinou menší odchylkou je u věty ve tvaru vylučovacím viz tabulka 3, která se objevuje pouze u textu sporného, zatímco se v celé šíři textu srovnávacího nevyskytlo ani jednou. Čím se text sporný dále nepatrně odlišuje je ve frekvenčním výskytu těchto vět souřadných především ve tvaru slučovacím a odporovacím, které jsou také v obou případech nejfrekventovaněji zastoupeny. Významové poměry ve tvaru slučovacím a odporovacím se pohybují v intervalech 18–58 a 11–24, do kterých v poměru slučovacím sporný text svou hodnotou 43 zapadá, ale v poměru odporovacím nikoliv. Můžeme tu tedy v rámci kategorizačního závěru mluvit o závěrech s kladnou hodnotou pravosti a zápornou hodnotou pravosti. Procentuální hodnota textu sporného u vět slučovacích činí 65,6%,

což kategorizujeme jako kladný (shodné) ve střední pravděpodobnosti a u vět odporovacích se jedná o hodnotu 36,2%, což kategorizujeme jako závěr záporný (rozdílné) se střední pravděpodobnosti. Jelikož se jedná o závěr na rovině střední pravděpodobnosti, není potřeba nahlížet na jeho kladnou variantu, i přesto, že jej svou hodnotou převyšuje (67,8%). Na základě uvedených výsledků, které se navzájem mírně liší, ale stále se pohybují na rovině střední, nejsme ani zde schopni se vyjádřit k autorství textů, a proto jsme se rozhodli přistoupit k problematice vytvořením jediného souboru vět (slučovací, odporovací, důvodové, důsledkové a vylučovací). Interval uvedeného souboru pro věty srovnávací činí 33–87 do kterého sporný text svou hodnotou 57 zapadá a po převedení na procenta získáme hodnotu 87,4%, která se kategorizuje jako kladný závěr (shodné) s vysokou pravděpodobností.

Z hlediska významového poměru u vět vedlejších se texty výrazně liší. Zatímco většina vět vedlejších jsou v textu srovnávacím ve slučovacím poměru (více než ve 40 případech), v textu sporném jej registrujeme pouze v jednom případě (*Uvědomil si, že šel celou dobu špatně a nezbyvá mu nic jiného než se vrátit zpátky*). Čeho si také všímáme, jsou věty vedlejší přívláskové, jejichž hodnoty u obou autorů se ve větším míře liší v poměru 174:15 (σ 24,9:15). Druhou nejfrekventovanější větou jsou věty vedlejší v poměru předmětném 170:21 (σ 24,3:21) a třetí zahrnují věty příslovecně časové v poměru 76:8 (σ 11:8). V ostatních případech se jedná o velmi malé, zanedbatelné rozdíly, ve kterém se odlišují jedině v přítomnosti nebo nepřítomnosti vět typu příslovecně místní, přísudková a doplňková, které se v textu sporném nevyskytují ani jednou, zatímco ve srovnávacím po jednom, dvou až třech viz tabulka 4. I v tomto případě se tedy zaměříme pouze na nejfrekventovanější poměry (přívlásková, předmětná, časová) a vytvoříme z nich jeden soubor. Interval hodnot jediného souboru činí 38–100 (49, 38, 43, 61, 51, 100, 78) a hodnota textu sporného činí 44 a zapadá do intervalu. Již od pohledu na uvedené hodnoty se text sporný výrazně odlišuje od textu srovnávacího, především kapitoly 7 a 8. Je však nutné brát v potaz, že uvedené kapitoly jsou také nejvíce zastoupeny v počtu vět a slov viz tabulka 9 tzn. svým obsahem jsou nejdelší, a proto se jeví vhodné jej také převést do průměrné hodnoty, která se již tak výrazně neliší (σ 60). Text sporný zapadá do širokého intervalu hodnot textu srovnávacího, tzn. kategorizujeme závěr kladně (shodné) na rozhraní střední až vysoké pravděpodobnosti (73,3%). Mezi tři nejfrekventovanější spojky patří u obou autorů: *a*, *ale*, *že* a jejich použití se nijak

zásadně nevymykají od spisovné normy a zároveň se na pár zanedbatelných výjimek neodlišují.

Čím se však autoři navzájem enormně liší je frekvence užití tří teček (výpustek) a samostatných větných ekvivalentů. Autor textu srovnávacího často používá výpustky ke zdůraznění neukončeného děje, opakovaně zanechává nedokončené výpovědi a v mnohém případě je také chybně neodděluje od slov následujících. Celkem zaznamenáváme 73 výpustek, zatímco v textu sporném se vyskytla pouze jediná výpustka (ø 10,7:1). Podobně je tomu i v případě užití větných ekvivalentů, které se také výrazně liší tj. 106:5 (ø 15,1:5). Na základě uvedených výsledků lze jasně konstatovat o neautorství sporného a srovnávacího textu. Do jaké míry však tato záporná hodnota sahá zjistíme po jejím procentuálním převedení do kategorického závěru. Interval hodnot pro text srovnávací u větných ekvivalentů činí 8–25 a výpustek 6–16. Hodnoty sporného textu 5 a 1 nezapadají do intervalů a po jejich převedení do procentuálního zastoupení konstatujeme závěr záporný (rozdílné) větných ekvivalentů na rovině střední pravděpodobnosti (66,9%) a závěr záporný (rozdílné) u výpustek na rovině vysoké pravděpodobnosti (90,7%).

V případě kvalitativní analýzy a komparace textů interpunkčních znamének (vykřičníků) se autoři navzájem minimálně liší (v použití vykřičníků u vět oznamovacích s výrazným zvolacím rázem v poměru 7:4 a po převedení do průměrné hodnoty 1:4, a také v použití vykřičníků v 5. pádě nikoli jednou, ale dvakrát za sebou („*Pane Dawnbringere! Pane Dawnbringere!*“). Tyto malé odlišnosti se však neprojevují v takové míře, abychom je mohli s jistotou přiřadit k závěrečnému hodnocení a rozhodnutí o totožnosti textů je velmi náročné, tudíž klasifikujeme závěr jako nerozhodný. V případě použití vykřičníků v rámci frekvence tzn. analyzujeme je kvantitativně, dospějeme k závěru zápornému (rozdílné). V intervalu hodnot textu srovnávacího od nejnižšího 0 po nejvyšší 7, sporný text svou hodnotou (7) zapadá na samý okraj. Po převedení výsledné hodnoty textu sporného na procenta a převedení do kategorického závěru můžeme konstatovat, že text sporný v případě četnosti interpunkčního znaménka napsal tentýž autor jako u textu sporného (zapadá do intervalu hodnot) tzn. kategorický závěr kladný (shodné) s nízkou pravděpodobností (5,6%), ale přesto je klasifikujeme jako závěr záporný, neboť hodnota je naprosto minimální. V případě, že bychom na uvedený výsledek nahlíželi z principu pomyslných vah, je velmi pravděpodobné, že se spíše klasifikuje na vysoké rovině

pravděpodobnosti záporného (94,4%). Závěr tedy hodnotíme rozdílně a potvrzujeme hypotézu.

I v případě otazníků (celkem 100) je zajímavé, že u textu srovnávacího se v 5. pádě objevilo použití otazníků ve větě nikoli jednou, ale dvakrát za sebou (*Kde je? Kde je?*). Nejedná se však o nic výrazného, jelikož se v celé šíři textu srovnávacího objevilo pouze v jednom případě. Dále se také ve 4 případech setkáváme i s nepřímou řečí, které jsou všechny zakončeny otazníkem, zato ve sporném textu se žádná nepřímá řeč nevyskytla. Podobně je tomu i u použití otazníků a zakončení vět přídavnými jmény, které se v 7 případech objevily pouze u textu srovnávacího (*„A našli jste něco zajímavého?“*). Větších rozdílností v rámci kvalitativní analýzy nezaznamenáváme. Z důvodu menších rozdílností potvrzujeme hypotézu o odlišném autorství na rovině nízké pravděpodobnosti.

V rámci četnosti otazníků pro text srovnávací v intervalu 5–25 a 13 pro text sporný jsme dospěly k rozdílnému hodnocení, než je tomu v případě kvalitativní analýzy. Hodnota sporného textu zapadá do intervalu a po výpočtech jsme získali výslednou frekvenční hodnotu v procentech (90,9%), které po převedení do kategorického závěru hodnotíme jako kladný (shodné) s vysokou pravděpodobností.

V případě rozvitosti vět v rozložení V, P, U, které se navzájem vizuálně odlišují, se na začátku kapitoly sporného textu objevily pouze vyprávění autora (V) a až později, pomalu přecházel do přímých a uvozovacích vět viz rozvitost vět. Nejedná se však o nic zásadního a hodnotit autorství textů na základě vizuálního zpracování se nejvíce dostatečně relevantně. Po rozboru vět (V) a převedení hodnot do statistických veličin, si všímáme jisté míry homogenosti srovnávacího textu, kdy se její průměrné hodnoty délky vět pohybují v rozmezí 10,7–13,8 (σ 12,4). Tato míra homogenosti nám posloužila jako hodnotící interval pro text sporný, který svou hodnotou 9,9 nezapadá do užšího intervalu. Po převedení do procentuálního zastoupení se závěr hodnotí záporně (rozdílné) na rovině nízké pravděpodobnosti (19,5%), nicméně z důvodu tohoto nízkého zastoupení se jeví relevantnější názor opačný tzn. kladný na rovině velké pravděpodobnosti (80,5%). V případě délky vět u vět přímých P se sporný text svou hodnotou 5,4 nenachází v intervalu 5,6–6,7 (nepočítáme-li kapitolu 1, která se svou hodnotou výrazně vymyká od ostatních). Ovšem započítáme-li i hodnotu první kapitoly, interval pro text srovnávací se rozšíří z 5,6 na interval 4,3 – 6,7 (σ 5,8) a hodnota sporného textu (5,4) se tentokrát nachází v požadovaném intervalu pro text srovnávací. Po výpočtu rozdílu a převedení do procentuálního

zastoupení hodnotíme závěr kladný (shodné) na rovině vysoké pravděpodobnosti (93,1%). Ve větách uvozovacích U se hodnota pro text sporný (3,8) nachází mimo interval hodnot pro text srovnávací (4,1–6) a konstatujeme závěr záporný (rozdílné) na rovině nízké pravděpodobnosti (22,4%) nebo kladný na rovině vysoké pravděpodobnosti (77,6%). V posledním případě jsme si vytvořili jediný soubor z uvedené trojice V + P + U, tj. každý text popisujeme jediným průměrem. Hodnota sporného textu 7,2 se nachází v intervalu pro text srovnávací od nejnižší 7,1 po 10,1 (σ 8,1). Soubor V + P + U kategorizujeme jako kladný (shodné) na rovině vysoké pravděpodobnosti (90%).

V další části práce se věnujeme počátkům a zakončení větných celků. I přesto, že je slovosled jazyka českého značně volný, tak si nemůžeme řadit slova, jak se nám zlíbí. V analýze jsme se zaměřili na substantiva, která jsou pro určování autorství důležitá, protože patří k nejzatíženějším slovním druhům. V první části jsme se věnovali substantivům na konci vět, respektive na finální a prefinální pozici. Dosažené výsledky poukazují na výraznou nehomogenost a z důvodu velkého rozpětí (nehomogenosti), je zpočátku náročné konstatovat jakýkoliv závěr. Do získaného intervalu 3,6–9,6 by bylo možno situovat převážnou část autorů jiných děl. Nicméně, při bližším zkoumání se hodnoty již od sebe tolik neliší, až na výjimku v kapitole 5, která jediná tolik zvýrazňuje zmíněnou nehomogenost (9,6). Podle průměrné hodnoty 5 u textu srovnávacího lze už předem předpokládat o velikou shodu, jelikož hodnota textu sporného činí 4,9. Po výpočtech konstatujeme: Kategorizace kladná (shodné) na rovině velké pravděpodobnosti (98%).

V dalším případě jsme se zaměřili na počáteční a druhotné pozice substantiv. Interval hodnot již nebyl tolik výrazný, kromě odchylky v první kapitole viz tabulka 12. Sporný text svým poměrem 1,5 zapadl do rozsahu poměrů ostatních kapitol, které se pohybují od 0,3 do 1,9 a tím zamítají tvrzení, že se jedná o odlišné autory. Do jaké míry se však autoři ztotožňují zjistíme převedením hodnot do našeho vzorce. Konstatujeme kategorizační závěr kladný (shodné) na rovině střední až vysoké pravděpodobnosti (75%).

V rámci identifikace v přímé řeči s větou uvozovací můžeme jasně konstatovat o rozdílnosti textů. Poměrně výrazně se autor srovnávacího textu prezentuje neznalostí kodifikace užití interpunkčních znamének včetně malých a velkých písmen. Srovnávací text obsahuje nejvíce chyb (přes 500 výskytů). Také uspořádání přímé řeči, uvozovacích vět a řečí autora je nesystematické. Oproti tomu ve sporném

textu, jsou použity interpunkční znaménka správně až na jedinou výjimku („*Vlevo je Malosh a je to docela dobrý bojovník. Ten s páskou přes oko je Grimnal, prodával tady zbroj. A ten třetí tady trénoval lovce. Jmenuje se Ogromm.*“ představila je Cersei postupně). Získané výsledky jsou podle naší hodnotící škály velice zjevné a potvrzují hypotézu, že autorem sporného textu je jiný autor. Kategorický závěr konstatujeme záporně (rozdílné) na rovině velké pravděpodobnosti.

14.2 Morfologická rovina

V rovině morfologické jsme se zaměřili na počet slov a jeho délku. Zajímavým zjištěním je rozdílné zastoupení hodnot srovnávacího a sporného textu v přímé řeči. V případě, že přímá řeč je v textu zastoupena ve větší míře, průměrná délka slov by měla být kratší (jelikož se jedná o doslovnou reprodukci řeči postav, a proto lze očekávat vysokou frekvenci slovních druhů typické pro mluvené projevy, která jsou obecně krátká). Přestože sporný text disponuje malým počtem vět přímých 28,17% a větším počtem slov v řeči autora (vyprávění), jeho výsledná hodnota se stejně pohybuje na okraji minimální hodnoty textu srovnávacího (4,6). Do intervalu 4,6–5,1 hodnota sporného textu 4,6 zapadá a po jejím výpočtu kategorizujeme závěr kladný (shodné) s vysokou pravděpodobností (95,8%).

14.3 Lexikální rovina

V lexikální rovině patří analýza adverbíí k důležitým ukazatelům při identifikaci autora. V obou textech se nejčastěji používají adverbia časová a způsobová, v menší míře pak místní a účelová. Největší rozdíl mezi texty můžeme spatřit v synonymních výrazech. Pro posouzení jsme si vybrali několik adverbíí, které se v textu vyskytovali nejčastěji a byli nám také doporučeny k analýze odborníkem. Jsou to slova *ještě, tady, ven, jen, konečně, taky, hned, teď, vždy a víc*. Při srovnání synonymních výrazů těchto adverbíí jsme zjistili, že autor srovnávacího textu používá jejich kratší či delší výrazy nebo dokonce i jejich synonymní varianty. Oproti tomu autor sporného textu používá často jeden a ten samý tvar. Na základě uvedených výsledků potvrzujeme hypotézu o odlišném autorovi na rovině nízké pravděpodobnosti. V rámci četnosti adverbíí zaznamenáváme celkem 1065 adverbíí v textu srovnávacím a 77 v textu sporném. Po převedení adverbíí do průměrné hodnoty činí poměr 152,1:77. Interval hodnot pro text srovnávací se pohybuje

v rozmezí 83–229 do kterého sporný text zapadá a kategorizujeme jej jako kladný (shodně) na rovině střední pravděpodobnosti (50,6%).

V další části jsme se zaměřili na adjektiva. V rámci adjektiv jsme nenalezli žádné větší odchylky. V obou textech plní adjektivum především funkci větných členů jako shodný přívlastek. Objevují se zde jak adjektiva kvalifikační, tak i relační. Skloňování jmenné se nevyskytlo ani v jednom z textů a skloňování složené (hlavně podle vzorů mladý) v obou textech převládá. Naopak rozdíl můžeme vidět ve skloňování smíšeném. Ve sporném textu se vyskytuje pouze ve dvou případech, a to navíc v jednom a tom samém slově. Ve srovnávacím textu je skloňování smíšené velmi časté. Je nutno podotknout, že skloňování smíšené podle vzoru matčin se v žádném z textů neobjevil. Další rozdíl můžeme naleznout ve slovotvorných způsobech. V obou se vyskytují adjektiva z verb, ze substantiv, z adjektiv a z adverbii. Ve srovnávacím textu se navíc vyskytuje tvoření slov skládáním, adaptace přejatých slov a adjektivum z předložkových pádů. Použití adjektiv se v textech v mnohém případě liší a můžeme zde hovořit o rozdílnosti autorů. Hypotéza potvrzena. Při výpočtu četnosti vycházíme z intervalu hodnot 73–147 (σ 101,6) do kterého hodnota sporného textu (61) nezapadá a kategorizujeme jej záporně (rozdílné) na rovině střední pravděpodobnosti (40%) nebo kladně (shodně) také na rovině střední pravděpodobnosti (60%). V další části jsme se věnovali cizím slovům, která se hojně vyskytly v celém textu. Jedná se o slova převzatá z anglického jazyka, která jsou většinou uměle vytvořená autorem či jsou přejatá z univerza WOW. Nejčastěji se cizí slova používají ve jménech postav a míst. Druhý způsob použití je v pojmenování ras, hodnotí a věcí. Rozdíl mezi texty můžeme vidět v tom, že autor srovnávacího textu často vytváří ze jmen adjektiva a poté je navíc různě skloňuje. Oproti tomu autor sporného textu používá cizí slova v základním tvaru až na dvě výjimky. Druhý rozdíl můžeme vidět v četnosti výskytu, kdy ve srovnávacím textu je výskyt vyšší. Jiné rozdíly se zde nevyskytují.

Pokud námi zjištěné výsledky shrneme, objevily se určité rozdíly mezi sporným a srovnávacím textem. Autor sporného textu používá v menší míře adverbia, adjektiva a cizí slova. Autor srovnávacího textu naopak používá více synonymních výrazů adverbii, více slovotvorných způsobů adjektiv a vytváří z cizích slov i adjektiva, která se nebojí různě skloňovat. Navíc u adjektiv používá častěji skloňování smíšené. V rámci lexikální roviny zaměřené na synonymní výrazy, adverbia, adjektiva a cizí slova lze hovořit o odlišné totožnosti autorů.

14.4 Grafická a formální rovina

V další části jsme se zaměřili na formální rovinu, která může být také ukazatelem k určení autorství. Text je rozdělen celkem do osmi kapitol, které začínají číslem, poté tečkou a malým písmem napsaná kapitola (kromě kapitol 7 a 8). Kapitoly také nejsou od textů nijak odděleny řádkami, ale ihned na sebe navazují po jednom odklepu. Podivných odlišností zaznamenáváme i v případě mezer mezi řádky a odstavci. Kromě kapitol 1, 2 a 8, kde je velikost mezer nastavena na výchozí hodnotu 0 a řádkování 1,0, jsou v ostatních kapitolách nastaveny velikosti 10 a řádkování 1,15. Kapitola sporného textu začíná podobně jako předchozí kapitoly, je tučně zvýrazněná, napsána malým písmenem, není nijak oddělena řádkami od předešlého textu a velikost mezer je nastavena na hodnoty 10 a 1,15. Ve shrnutí, veškerý srovnávací text se jeví takovými odlišnostmi, že by se dalo uvažovat i nad tím (čistě na rovině formální), že srovnávací text napsalo více autorů než jeden. Text sporný zapadá částečně do všech verzí, ale s žádnou se neztotožňuje v plné míře. Na základě zjištěných výsledků nejsme schopni konstatovat jakýkoliv závěr tzn. závěr nerozhodný.

14.5 Pravopisná rovina

Ve sporném a srovnávacím textu nebyla využita velká škála interpunkčních znamének. Nejčastěji byly použity tečky, čárky a uvozovky. V menší míře jsou pak byly využívány vykřičníky, otazníky, dvojtečky a výpustky. Uvozovky byly v textech použity v české variantě dvojího typu, a to pouze v přímé řeči. Oba autoři je hojně používají, ale v jednom zásadním bodě se liší. A to v použití interpunkčních znamének v přímé řeči. Autor srovnávacího textu v nich dělá nespočet chyb (viz přímá řeč a uvozovací věta). Kulaté závorky se ve srovnávacím textu vyskytly pouze dvakrát a ve sporném nejsou vůbec použity. Podobně je tomu i u středníků, které se vyskytují jenom v textu srovnávacím.

Jak v textu sporném, tak i v textu srovnávacím se vyskytly různé chyby. Mezi nejčastější patří chyby v interpunkci. Ve srovnávacím textu se autor dopustil 19 chyb v použití interpunkčních znamének (chyby v přímé a uvozovací větě nejsou zahrnuty), ať už chybně užitých nebo interpunkční znaménko úplně chybí. Většina chyb pramení z neoddělení vedlejších vět od vět hlavních. Další častou chybou, čím se autor textu srovnávacího prezentuje je zapomenutí čárky v poměru důsledkovém (především před výrazy *a proto*, *a tak*). Zřejmě si je plete s poměrem slučovacím.

Dále chybí čárka před oslovení a před dvojitým spojovacím výrazem *ani*. Ve srovnávacím textu se také vyskytuje chyba ve skloňování základní číslovky *oba*, použití hovorového *žes*, a překlepu ve slově *stoupla* (*šloupla*). Zato v textu sporném registrujeme pouze čtyři chyby v interpunkci. V případě sporného textu také neregistrujeme žádné obdobné chyby v poměru důsledkovém, které se vyskytly v textu srovnávacím. Když zjištěné skutečnosti porovnáme a zhodnotíme, tak zjistíme, že ve srovnávacím a sporném textu se vyskytují rozdílné chyby. Podobné chyby se vyskytují v případě zapomenutí čárek mezi větami vedlejšími a hlavními. Tato chyba se ale ve sporném textu vyskytuje pouze dvakrát. Nejjasnějším ukazatelem sporného autorství na rovině pravopisné nám posloužila správnost použití interpunkčního znaménka před spojkami *a tak*, *a proto* (v poměru důsledkovém), a to pouze v šesté kapitole (ve sporném textu). Výraznějších rozdílností nezaznamenáváme. Hypotézu můžeme potvrdit, jelikož jsme zaznamenali takové odlišnosti, kterými se autoři obou textů liší.

Shrnutí:

Zpracovali jsme všechny odpovídající texty srovnávací, u kterých víme, že jej publikoval skutečný autor díla *Zapomenutý bůh* (Kapitola 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8) a jeho hodnoty jsme pak porovnali s hodnotami textu sporného. Nalezli jsme několik jazykových a stylistických jevů, které v textu srovnávacím byly invariantní (tzn. homogenní anebo se výrazně odlišovali od textu sporného a mohli nám posloužit jako srovnávací zdroj). V převážné většině případů jsme se mohli opřít o metody kvantitativní (četnost, frekvence výskytu) a výsledné hodnoty procentuálně znázornit v kategorickém závěru.

Na základě uvedených výsledků, které se místy hodně odlišovaly (např. použití interpunkčních znamének v přímé a uvozovací větě, použití malých a velkých písmen, výpustek a větných ekvivalentů či různé pravopisné a gramatické chyby) jsme přesto nedospěli k rozhodnému závěru o autorství textu sporného a nedospěli k uspokojivému výsledku s cílem potvrdit podezření (hypotézu) o odlišném autorství, vzhledem k množství shodných jazykových znaků. Pro lepší přehlednost si uvedeme výsledné závěry v tabulce 16.

Tabulka 16: Shrnutí znaků závěrečného hodnocení

Jazyková rovina	Analyzované části	Hodnocení na základě kvalitativního rozboru	Hodnocení na základě kvantitativního rozboru (četnost)	Závěrečné hodnocení
Syntaktická rovina	Jednoduché věty	Nerozhodný závěr z důvodu nízkého počtu rozdílných znaků	83,1% shodné znaky 16,9% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
	Souvětí	Nerozhodný závěr z důvodu nízkého počtu rozdílných znaků	84,7% shodné znaky 15,3% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
	Poměry slučovací	Nerozhodný závěr z důvodu nízkého počtu rozdílných znaků	65,6% shodné znaky 34,4% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
	Poměry odporovací	Nerozhodný závěr	67,8% shodné znaky 36,2% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
	Soubor hlavních vět	Nerozhodný závěr	87,4% shodné znaky 12,6% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
	Soubor vedlejších vět	Znaky neshodné v malé míře	73,3% shodné znaky 26,7% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
	Výpusťky (trojtečky)	Velké rozdílnosti v chybovosti, zdůraznění neukončeného děje, zanechávání nedokončených výpovědí	9,3% shodné znaky 90,7% rozdílné znaky	Hypotéza potvrzena
	Větné ekvivalenty	Znaky neshodné v malé míře	33,1% shodné znaky 66,9% rozdílné znaky	Hypotéza potvrzena
	Vykřičníky	Nerozhodný závěr z důvodu velmi nízkého počtu rozdílných znaků	5,6% shodné znaky 94,4% rozdílné znaky	Hypotéza potvrzena
	Otazníky	Znaky neshodné v malé míře	90,9% shodné znaky 8,1% rozdílné znaky	Závěr nerozhodný
	Rozvitost vět - vyprávění autora (V)	x	80,5% shodné znaky 19,5% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
	Rozvitost vět - přímá věta	x	93,1 shodné znaky 6,9 rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
	Rozvitost vět – uvozovací věta	x	77,6% shodné znaky 22,4% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
	V + P+ U	x	90% shodné znaky 10% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
	Přímá a uvozovací věta (klasifikace, interpunkčních znamének)	Velké rozdílnosti v chybovosti, špatného užití interpunkčních znamének (tečky, čárky, dvojtečky)	Vysoká pravděpodobnost rozdílných znaků	Hypotéza potvrzena
	Majuskule, minuskule	Velké rozdílnosti v chybovosti	Vysoká pravděpodobnost rozdílných znaků	Hypotéza potvrzena
	Substantiva na konci větných celků	x	98% shodné znaky, 2% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
Substantiva na začátku větných celků	x	75% shodné znaky, 25% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena	
Morfologická rovina	Slovo a jeho délka		95,8% shodné znaky, 4,2% rozdílné znaky	Hypotéza nebyla potvrzena
Lexikální rovina	Synonymní výrazy, adverbia	Rozdílnosti v použití synonymních výrazů, větší bohatost u textu	50,6% shodné znaky, 49,4% rozdílné znaky	Hypotéza potvrzena

		srovnávacího (použití kratších i delších výrazů), jednotný tvar u textu sporného		
	Cizí slova, adjektiva	Rozdílnosti ve skloňování, slovotvorných způsobech, tvoření slov skládáním, adaptace přejatých slov	60% shodné znaky, 40% rozdílné znaky	Hypotéza potvrzena
Grafická a formální rovina	Uspořádání textu, řádkování, mezery mezi řádky	Závěr nerozhodný	x	Závěr nerozhodný
Pravopisná rovina	Interpunkční znaménka, překlapy, gramatické chyby	Rozdílnosti v chybovosti interpunkčních znamének (tečky, čárky, středníky), gramatické chyby	x	Hypotéza potvrzena

15 Závěr

Diplomová práce s názvem identifikace sporného autorství ve forenzní lingvistice je rozdělena do dvou částí. V úvodní teoretické části se věnuji lingvistice jako vědnímu oboru, do kterého spadá forenzní lingvistika. V teoretické části jsme se zaměřili na jeho stručnou historii a vývoj do současné doby, a také jsme si definovali, jaké texty jsou uplatnitelné a zpracovatelné ve forenzní lingvistice a jaké jsou svou formou a obsahem nevyužitelné. V praktické části jsme se zaměřili na analýzu vybraných textů s cílem potvrdit či vyvrátit hypotézu sporného autorství. K analýze jsme postupovali v rámci jednotlivých jazykových rovin. Co je ovšem potřeba zdůraznit je, že se samotná analýza nezaměřuje na komplexní jazykový rozbor ve všech jazykových rovinách, ale zaměřili jsme se na takové oblasti, které jsou podle zkušenosti posuzovatelů nejstěžejnější. Především se jedná o rozvitost vět, užití synonymních výrazů, začátky a zakončení větných celků nebo použití interpunkčních znamének. Dále jsme využili rozbor přímé řeči a uvozovací věty. Věnovali jsme se také slovním druhům, především adverbii a jejich synonymních výrazů, které jsou pro forenzní lingvistiku hodnotné. Po aplikaci těchto metod jsme se dobrali k výsledkům, které jsou zapsány v tabulce 16. V závěrečné části práce jsme se zaměřili na interpretaci dosažených výsledků s cílem, zda byla hypotéza o identitě autora potvrzena či nikoliv.

16 Literatura a zdroje

- ČECHOVÁ, Marie, 2008. *Současná stylistika*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 381 s. ISBN 978-80-7106-961-4.
- ČERMÁK, František, 2011. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 4. Praha: Nakladatelství Karolinum, 380 s. ISBN 978-80-246-246-1946-0.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila, 2004. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., ISBN 80-86473-86-4.
- DANESI, Marcel, 2014. *Signs of Crime: Introducing Forensic Semiotics*. Boston: De Gruyter Mouton, 180 s. ISBN 978-1-61451-552-4.
- FOSTER, Don, 2000. *Author Unknown: On the Trail of Anonymous*. New York: Henry Hold and Company, LLC, 320 s. ISBN 0-8050-6357-9.
- GIBBONS, John a TURELL, Teresa, 2008. *Dimensions of Forensic Linguistics*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 316 s. ISBN 978-90-272-0521-6.
- GIOVANELLI, Marcello a CLAYTON, Dan, 2016. *Knowing About Language: Linguistics and the Secondary English Classroom*. Milton Park: Routledge, 226 s. ISBN 978-1-138-85622-6.
- GREPL et al. 1996. *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd. 2. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 799 s. ISBN 80-7106-134-4.
- MAŠKOVÁ, Drahuše, 2006. *Český jazyk: přehled středoškolského učiva*. Třebíč: VYUKA.cz, 175 s. ISBN 80-902571-5-1.
- McMENAMIN, Gerald, 2002. *Forensic Linguistics: Advances in forensic stylistics*. Florida: CRC Press, 360 s. ISBN 0-8493-0966-2.
- McMENAMIN, Gerald, 2010. Forensic stylistics. Theory and practice of forensic stylistics. *The Routledge Handbook of Forensic Linguistics*. Abingdon: Routledge, 702 s. ISBN 978-0-415-46309-6.
- MUSILOVÁ, Václava. 2005a. Co je forenzní lingvistika I. *Čeština doma a ve světě*. roč. 13, s. 65–70. ISSN 1210-9339.
- MUSILOVÁ, Václava. 2005b. Co je forenzní lingvistika II. *Čeština doma a ve světě*. roč. 13, s. 97–102. ISSN 1210-9339.
- MUSILOVÁ, Václava. 2006. Co je forenzní lingvistika III. *Čeština doma a ve světě*. roč. 14, s. 137–142. ISSN 1210-9339.

- OLSSON, John, 2008. *Forensic linguistics*. Second edition. Bloomsbury: Bloomsbury Publishing Plc, 266 s. ISBN 978-08264-9308-8.
- OLSSON, John a LUCHJENBROERS, June, 2014. *Forensic linguistics*. Third edition. Bloomsbury: Bloomsbury Publishing Plc, 348 s. ISBN 978-1-4411-8660-7.
- SKARNITZL, Radek, 2014. *Fonetická identifikace mluvího*. Praha: Univerzita Karlova, 162 s. ISBN 978-80-7308-548-3.
- ŠEBESTA et al. 2016. *Aplikovaná lingvistika: Příručka pro studenty Bc. studia ČJL*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Karolinum, 95 s. ISBN 978-80-246-3277-3.
- VAŠÁK, Pavel, 1980. *Metody určování autorství*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Academia, 236 s.

Elektronické zdroje:

- CASEY, Eoghan, 2004. *Digital Evidence and Computer crime* [online]. Vyd. 2. London: Academic Press, ISBN 0-12-163104-4. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=WXs_rw1aR1sC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbg_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- HORNYCHOVÁ, Helena, ©2013–2019. Závěry zkoumání používané v písmoznalectví. In: *Kriminalistika a písmoznalectví*. [online]. [cit. 24.11.2019]. Dostupné z: <https://hornychova-cz.webnode.cz/pismoznalectvi/zaver-zkoumani/>
- NOBLETT, Michael G., POLLITT, Mark M. a PRESLEY, Lawrence A. Recovering and Examining Computer Forensic Evidence. In: *FORENSIC SCIENCE COMMUNICATIONS*. [online]. October 2000, vol. 2, number 4 [cit. 10.12.2019]. Dostupné z: <https://archives.fbi.gov/archives/about-us/lab/forensic-science-communications/fsc/oct2000/computer.htm>
- OLSSON, John. *What is Forensic Linguistics?* [online]. [cit. 24.11.2019]. Dostupné z: https://www.thetext.co.uk/what_is.pdf
- SVARTVIK, Jan, 1968. *The Evans Statements: A Case For Forensic Linguistics*. [online]. Gothenburg: Acta Universitatis Gothoburgensis, [cit. 24.11.2019]. Gothenburg studies in English. Dostupné z: <https://www.thetext.co.uk/Evans%20Statements%20Part%201.pdf>
- SVOBODOVÁ, Marie, 1997. Forezní lingvistika: Obsah a možnosti. *Slovo a slovesnost* [online]. Volume 58, number 2, s. 124-129 [cit. 24.11.2019]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=3726>

Přílohy: 1 CD ROM